

ร่างเสนอ กรธ. เพื่อพิจารณาในวันพุธ ที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีพระราชบัญญัติกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้มีพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีการดำเนินการจัดให้มี
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

(๓) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๗/๒๕๕๗

เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับมีผลใช้บังคับใช้ต่อไป ประกาศ ณ วันที่ ๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครม. ในข้อ ๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งด้วย

“ผู้ตรวจการเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้ตรวจการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง

“ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“ผู้สมัคร” หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“วันเลือกตั้ง” หมายความว่า วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้เป็นวันเลือกตั้ง

“การเลือกตั้ง” หมายความว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“เขตเลือกตั้ง” หมายความว่า ห้องที่กำหนดเป็นเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

“หน่วยเลือกตั้ง” หมายความว่า ห้องที่ลิ้นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้ง

“ที่เลือกตั้ง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่เลือกตั้ง

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย

“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึงเขตด้วย

“ตำบล” หมายความว่า รวมถึงแขวงด้วย

“ศาลากลางจังหวัด” หมายความว่า รวมถึงศาลาว่าการกรุงเทพมหานครด้วย

“ที่ว่าการอำเภอ” หมายความว่า รวมถึงสำนักงานเขตด้วย

“เทศบาล” หมายความว่ารวมถึงเมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง (หมายเหตุ ตรวจสอบการกำหนดนิยาม “พนักงานเจ้าหน้าที่” ว่าต้องกำหนดไว้หรือไม่)

มาตรา ๔/๑ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ และให้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปตามวรรคหนึ่งด้วย

(เทียบร่าง สว. มาตรา ๕)

มาตรา ๔/๒ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือที่มีได้มีบัญญัติไว้แล้วเป็นการเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

เพิ่มขึ้น โดยนำเรื่องการกำหนดวิธีปฏิบัติของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งตาม ม. ๑๖ ว.๑ มากำหนดไว้ในส่วนบททั่วไป ร่วมกับกรณีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติในกรณีอื่น เช่น การคัดเลือกรายชื่อบุคคลเป็นนายกฯ ตาม ม. ๘ (ปรับตามมติที่ประชุม กรธ. ๒๔ ต.ค. ๖๐)

(หมายเหตุ ควรนำเรื่องการคุ้มครองตามร่างมาตรา ๑๗ และเรื่องค่าตอบแทนตามร่างมาตรา ๑๙ มากำหนดไว้ในบททั่วไปเช่นเดียวกับร่าง พรป. ส.ว. หรือไม่)

มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือที่มีบัญญัติไว้แล้วเป็นการเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (นำไปกำหนดไว้เป็นมาตรา ๔/๒)

หมวด ๑

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๖ เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใช้บังคับ ให้คณะกรรมการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น
- (๒) ดำเนินการนำคะแนนของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ได้รับในแต่ละเขตเลือกตั้งมาคำนวณเพื่อประกาศจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคได้รับเลือกตั้ง

มาตรา ๗ ภายในห้าวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งทั่วไปใช้บังคับ ให้คณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดวันเลือกตั้ง
- (๒) กำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยเริ่มรับสมัครไม่เกินยี่สิบห้าวันนับจากวันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้บังคับ และต้องกำหนดวันรับสมัครไม่น้อยกว่าห้าวัน
- (๓) จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดจะมี และจำนวนเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัด ซึ่งจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับอำเภอหรือเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง
- (๔) กำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่พรรคการเมืองจะทำการจับสลากหมายเลขผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง
- (๕) กำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่พรรคการเมืองจะเสนอรายชื่อผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี
- (๖) กำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่พรรคการเมืองจะส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ในกรณีที่มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้นำความใน (๑) และ (๒) มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๘ การยื่นเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีของพรรคการเมืองให้เป็นไปตาม
บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ในการเลือกตั้งทั่วไป ให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแจ้งชื่อบุคคล
ซึ่งพรรคการเมืองนั้นมีมติว่าจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็น
นายกรัฐมนตรีไม่เกินสามรายชื่อต่อคณะกรรมการก่อนปิดการรับสมัครรับเลือกตั้ง และให้
คณะกรรมการประกาศชื่อบุคคลดังกล่าวพร้อมกับชื่อของพรรคการเมืองให้ประชาชนทราบเป็นการ
ทั่วไป

เมื่อพรรคการเมืองแจ้งชื่อบุคคลใดตามวรรคหนึ่งแล้ว บุคคลนั้นหรือพรรคการเมือง
นั้นจะถอนรายชื่อหรือเปลี่ยนแปลงรายชื่อบุคคลนั้นได้เฉพาะกรณีบุคคลนั้นตายหรือขาดคุณสมบัติ
หรือมีลักษณะต้องห้าม และต้องกระทำก่อนปิดการรับสมัครรับเลือกตั้ง

การคัดเลือกรายชื่อบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับกฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พรรคการเมืองจะไม่เสนอชื่อบุคคลตามวรรคหนึ่งก็ได้

(หมายเหตุ ธรน. มาตรา ๘๘)

มาตรา ๘/๑ การเสนอชื่อบุคคลตามมาตรา ๘ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์
ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องมีหนังสือยินยอมของบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อ โดยมีรายละเอียดตามที่
คณะกรรมการกำหนด

(๒) ผู้ได้รับการเสนอชื่อต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่จะเป็น
รัฐมนตรีตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และไม่เคยทำหนังสือยินยอมตาม (๑) ให้พรรคการเมืองอื่น
ในการเลือกตั้งคราวนั้น

การเสนอชื่อบุคคลใดที่มีได้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าไม่มีการเสนอชื่อบุคคลนั้น
(หมายเหตุ ธรน. มาตรา ๘๙)

มาตรา ๙ ในการเลือกตั้งทั่วไป หากมีเหตุจำเป็นอันมีอาจหลีกเลี่ยงได้ เป็นเหตุให้
ไม่สามารถจัดการเลือกตั้งตามวันที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา ๗ ให้คณะกรรมการ
กำหนดวันเลือกตั้งใหม่ โดยวันเลือกตั้งที่กำหนดใหม่ต้องอยู่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เหตุดังกล่าว
สิ้นสุดลง

เพื่อประโยชน์ในการนับอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และอายุของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
ให้นับถึงวันเลือกตั้งที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้ตามมาตรา ๗ (๑)

มาตรา ๑๐ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป
หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง หากคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการ
เลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศให้
ย่นหรือขยายระยะเวลาหรืองดเว้นการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งตามที่บัญญัติใน
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เฉพาะในการเลือกตั้งนั้น เพื่อให้เหมาะสมและจำเป็น
แก่การดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรมได้ แต่ในการนับระยะเวลาใน
การประกาศผลการเลือกตั้งให้นับตั้งแต่วันที่มีการเลือกตั้งใหม่ และให้นับระยะเวลา

การประกาศผลการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (รอไปถึงมาตราที่เกี่ยวกับการเลือกซ่อม และเลือกใหม่ ให้เขียนเสียให้สมบูรณ์ว่าจะประกาศผลเมื่อไร แล้วย้อนกลับมาตัดตัวแดงออก)

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น การฟ้องคดีหรือการยื่นคำร้องเกี่ยวกับการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง อันมิใช่เป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นต่อศาลปกครองสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่มีเหตุที่จะฟ้องคดีหรือยื่นคำร้อง แต่มีให้นำมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองมาใช้บังคับ จัดการเลือกตั้งในการออกกระเบียบหรือประกาศคำสั่ง คำวินิจฉัย และการกระทำอื่นใดที่ซึ่งได้ดำเนินการตามหมวด ๑ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หมวด ๒ การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และหมวด ๓ การประกาศผลการเลือกตั้ง อันมิใช่การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ ให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด ให้ถือว่าเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง ตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ในการพิจารณาคดีและการทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด มีอำนาจออกข้อบังคับโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็ว และเที่ยงธรรม ทั้งนี้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดไม่กระทบถึงการดำเนินการเลือกตั้งหรือการกระทำอื่นใดที่ได้ดำเนินการไปก่อนศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง

มาตรา ๑๑/๑ ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งมีผลใช้บังคับ จนถึงวันที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้วเสร็จ คณะกรรมการจะเดินทางไปต่างประเทศมิได้

มาตรา ๑๑/๒ เมื่อการเลือกตั้งครั้งใดได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้งสำรวจความเสียหายของสิ่งของที่ใช้ในการเลือกตั้งแล้วแจ้งต่อคณะกรรมการเพื่อรายงานต่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ส่วนที่ ๒

เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

มาตรา ๑๒ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละครั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหนึ่งคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการรับสมัครเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และดำเนินการที่จำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การเพิ่มชื่อ และการถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง รวมทั้งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง และการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้ง วิธีปฏิบัติหน้าที่ และการพ้นจากตำแหน่งของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใด เป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งได้ตามสมควร

การใดที่เป็นอำนาจหน้าที่และอำนาจของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะออกระเบียบให้อาจมอบหมายให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีอำนาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลตามวรรคสามซึ่งแต่งตั้งโดยผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทำหน้าที่แทนก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นการดำเนินการ การแจ้ง หรือการยื่นที่กระทำต่อผู้ได้รับมอบหมาย ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการ แจ้ง หรือโต้แย้งต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแล้ว โดยให้ถือเสมือนว่าผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ดำเนินการเอง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมาย (เมื่อได้แก้มตรา ๑๒ แล้ว ต่อไปไปเจอถ้อยคำที่ขีดฆ่าออก ให้ขีดฆ่าออกให้หมด) แต่งตั้งบุคคลผู้มีสัญชาติไทย และมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือกตั้งเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้งในที่เลือกตั้งและนับคะแนนเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งแต่ละแห่ง ในกรณีที่หน่วยเลือกตั้งใดมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินกว่าแปดร้อยคนอาจแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพิ่มได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดอีก ทั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

(๒) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอย่างน้อยหนึ่งคน แต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง และการฝึกอบรม คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ในการฝึกอบรมจะดำเนินการฝึกอบรมผู้มีความรู้คุณสมบัติเพื่อสำรองไว้มากกว่าจำนวนที่ต้องใช้จริงไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต หรือผู้ตรวจการเลือกตั้ง พบเห็นว่า กรรมการประจำหน่วยงานเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยผู้ใดมีพฤติการณ์ปฏิบัติไม่เที่ยงธรรม ให้รายงานคณะกรรมการหรือกรรมการโดยทันที และให้คณะกรรมการหรือกรรมการมีอำนาจสั่งเปลี่ยนแปลงกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้ตามที่เห็นสมควร ในกรณีที่กรรมการเป็นผู้พบเห็นพฤติการณ์ดังกล่าว ให้กรรมการมีอำนาจสั่งเปลี่ยนตัวได้แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ

มาตรา ๑๔ กรณีก่อนวันเลือกตั้งหากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีจำนวนไม่ครบ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้ได้ครบจำนวน

มาตรา ๑๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓ ในวันเลือกตั้ง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้งแล้วมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ครบจำนวนแต่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ได้รับการแต่งตั้ง ก็ให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่มาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ได้ และให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่มาปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้นรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อแต่งตั้งบุคคลผู้ได้รับการฝึกอบรมไว้ตามมาตรา ๑๓ วรรคสองมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เพิ่มเติมให้ครบจำนวนก่อนการนับคะแนนเลือกตั้ง

หากในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมาปฏิบัติหน้าที่มีจำนวนไม่ถึงกึ่งหนึ่งให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่มาปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้นรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อแต่งตั้งบุคคลผู้ได้รับการฝึกอบรมไว้ตามมาตรา ๑๓ วรรคสองมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ให้ครบจำนวนโดยเร็ว สามารถแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้มีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ได้รับการแต่งตั้งและให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้โดยอนุโลม

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมาปฏิบัติหน้าที่เลย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งที่คณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้เป็นไปตามตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๖ นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ แล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย (นำไปกำหนดไว้ในมาตรา ๔/๒)

ในกรณีที่มิหลักฐานอันควรเชื่อได้หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งผู้ใดขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ หรือละทิ้งหน้าที่หรือไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งมติให้ผู้นั้นพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ

มาตรา ๑๗ (ดูคำนิยามให้ครบ จะได้ไม่ต้องเขียนยาว) ห้ามมิให้กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง จงใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งผู้ใด ถ้าได้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายโดยเชื่อโดยสุจริตว่ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ เว้นแต่จะรู้ว่าการมอบหมายนั้นมีข้อขัดแย้งกฎหมาย

(หมายเหตุ สอดคล้องกับ ป.อาญา มาตรา ๗๐)

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครอง ไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งหรืออาญา

มาตรา ๑๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

(๑) กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

(๒) เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง

สำหรับบุคคลตาม (๒) ให้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญานับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งจนสิ้นสุดแห่งการงานในหน้าที่

(หมายเหตุ สอดคล้องกับมาตรา ๓๘ พรบ. กกต.)

มาตรา ๑๙ คำตอบแทนของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๙/๑ ในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งและผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงาน

ในการเลือกตั้ง และมีหน้าที่ตรวจสอบการกระทำที่ผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือการกระทำใดที่จะเป็นเหตุทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม แล้วรายงานให้ คณะกรรมการหรือกรรมการการเลือกตั้งทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป
(หมายเหตุ กำหนดให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๘ ของ พรป. กกต.)

ส่วนที่ ๓

จำนวนสมาชิก เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง

มาตรา ๑๙/๑ การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดจะพึงมี และการแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ดำเนินการตามวิธีการ ดังต่อไปนี้ ในกรณีประกาศจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดจะพึงมี ให้คณะกรรมการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้จำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศ ในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง เฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามร้อยห้าสิบคน จำนวนที่ได้รับให้ถือว่าเป็นจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

(๒) จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนตาม (๑) ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นได้หนึ่งคน โดยให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

(๓) จังหวัดใดมีราษฎรเกินจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุกจำนวนราษฎรที่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

(๔) เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดตาม (๒) และ (๓) แล้ว ถ้าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ครบสามร้อยห้าสิบคน จังหวัดใดมีเศษที่เหลือจากการคำนวณตาม (๓) มากที่สุด ให้จังหวัดนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และให้เพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มีเศษที่เหลือจากการคำนวณนั้นในลำดับรองลงมาตามลำดับจนครบจำนวนสามร้อยห้าสิบคน

(๕) จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินหนึ่งคน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมี โดยต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกันและต้องจัดให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตใกล้เคียงกัน

(ลอก ม. ๘๖ (๑) –(๕) รธน.มาใส่)

มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไว้ทุกจังหวัด เพื่อให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าการแบ่งเขตเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งซึ่งจะต้องกำหนดตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙/๑รัฐธรรมนูญ และจะต้องกำหนดแบ่งพื้นที่ในแต่ละของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกันและต้องจัดให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งใกล้เคียงกัน โดยถือเกณฑ์ดังนี้ (พยายามแก้ถ้อยคำให้เหมือน รธน.)

(๑) ให้รวมอำเภอต่าง ๆ เป็นเขตเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงพื้นที่ที่ติดต่อกันใกล้เคียงกัน ความสะดวกในการคมนาคมระหว่างกัน และการเคยอยู่ในเขตเลือกตั้งเดียวกัน ถ้าการรวมอำเภอในลักษณะนี้จะทำให้มีจำนวนราษฎรมากหรือน้อยเกินไป ให้แยกตำบลของอำเภอออกเพื่อให้ได้

จำนวนราษฎรพอเพียงสำหรับการเป็นเขตเลือกตั้ง แต่จะแยกหรือรวมเฉพาะเพียงบางส่วนของตำบล ไม่ได้

(๒) ในกรณีที่การกำหนดพื้นที่ตามเกณฑ์ใน (๑) จะทำให้จำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนไม่ใกล้เคียงกันหรือไม่มีสภาพเป็นชุมชนเดียวกัน ให้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งตามสภาพของชุมชนที่ราษฎรมีการติดต่อกันเป็นประจำในลักษณะที่เป็นชุมชนเดียวกันหรือใกล้เคียงกันและสามารถเดินทางติดต่อกันได้โดยสะดวก โดยจะต้องทำให้จำนวนราษฎรมีจำนวนใกล้เคียงกันมากที่สุด

(๓) เปิดโอกาสให้พรรคการเมืองและประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้งตาม (๑) และ (๒) ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๒๐/๑ เมื่อได้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ใช้เขตเลือกตั้งนั้นจนกว่าจะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่

มาตรา ๒๐/๒ ในกรณีที่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่ ให้คณะกรรมการถือเขตเลือกตั้งที่มีการประกาศกำหนดไว้แล้วเป็นหลักและปรับปรุงแก้ไขตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๒๐ และให้นำความในมาตรา ๒๐/๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎรให้ใช้เขตเลือกตั้งในคราวที่มีการเลือกตั้งทั่วไปของตำแหน่งที่ว่างนั้นโดยมิให้นำการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคสามมาใช้บังคับ

มาตรา ๒๑ ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าวัน เมื่อมีการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กำหนดหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในแต่ละเขตเลือกตั้งและที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนน้อย จะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยเลือกตั้งเดียวกันก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาล เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้ โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งราษฎร และ

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยละแปดร้อยหนึ่งพันคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

(๓) ที่เลือกตั้งต้องเป็นสถานที่ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนเลือกตั้ง มีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยเลือกตั้ง พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่เลือกตั้งไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศในการลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในท้องที่ใดถ้าเห็นว่าจะเป็น

การอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อาจประกาศกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยเลือกตั้งนั้น ให้ปิดประกาศการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งไว้ ณ ที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้ง หรือที่เลือกตั้ง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น จะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสิบวันก็ได้ และให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๒ ในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งตามมาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมาย (ติดต่อตามข้อสังเกตอนุฯ พิจารณาศึกษาหลักการร่าง พรบ. สส.) กำหนดที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งไว้ด้วย และให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับกับการประกาศกำหนดที่เลือกตั้งและการเปลี่ยนแปลงที่เลือกตั้งด้วยโดยอนุโลม

ที่เลือกตั้งตามวรรคหนึ่งต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนเลือกตั้ง มีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยเลือกตั้ง พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่เลือกตั้งไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศในการลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ในท้องที่ใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อาจประกาศกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยเลือกตั้งนั้น

(นำไปกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๒๑ แล้ว)

ส่วนที่ ๔ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๒๓ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือกตั้ง

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

(หมายเหตุ นำมาจาก รธน. มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง ส่วนมาตรา ๙๕ วรรคสองและวรรคสามนำไปบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๙๑ (มีชื่อน้อยกว่าเก้าสิบวัน) ร่างมาตรา ๙๔ (อยู่นอกเขต

เลือกตั้ง) และร่างมาตรา ๙๗ (อยู่นอกราชอาณาจักร) และร่างมาตรา ๒๖ ตามลำดับ(ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง))

มาตรา ๒๓/๑ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
 - (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
 - (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
 - (๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (หมายเหตุ นำมาจาก รรณ. มาตรา ๙๖)

ส่วนที่ ๕

การแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง

มาตรา ๒๔ ในการเลือกตั้งครั้งใด ถ้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งไว้ในแต่ละเขตเลือกตั้งภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้งหรือภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้ง ให้ดำเนินการแจ้งตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ทั้งนี้ การแจ้งเหตุดังกล่าวไม่เป็นการตัดสิทธิที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ในการแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเป็นหนังสือหรือโดยวิธีการอื่นเพื่อชี้แจงเหตุดังกล่าว โดยอาจมอบหมายให้บุคคลใดไปยื่นต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งแทนหรือจัดส่งหนังสือชี้แจงเหตุ นั้นทางไปรษณีย์ลงทะเบียนหรือแจ้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ก็ได้

ในกรณีที่บุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า เหตุที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งนั้นมีใช่เหตุอันสมควร ให้แจ้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับแจ้งตามวรรคสาม มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดภายในสามสิบวันนับแต่จากวันเลือกตั้ง

(หมายเหตุ ควรเป็น ผอ. กกต.จังหวัด เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๕๔ ของ พรป. กกต.)

หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งเหตุ วิธีการแจ้งเหตุทางอิเล็กทรอนิกส์ บุคคลที่จะรับแจ้งเหตุ สถานที่รับแจ้งเหตุ การพิจารณาการแจ้งเหตุ และการอุทธรณ์ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ในการนี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดรายละเอียดของเหตุที่ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาของบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งไว้ด้วย

บุคคลรับแจ้งเหตุ สถานที่รับแจ้งเหตุ และวิธีการแจ้งเหตุ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๒๕ เมื่อครบกำหนดหกสิบวันนับจากวันเลือกตั้ง ให้บุคคลที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งแต่งตั้งตามมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง ประกาศรายชื่อผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุ ตามมาตรา ๒๔ หรือแจ้งเหตุไว้แล้วแต่เหตุนั้นมีสาเหตุอันสมควร

ในกรณีที่ประกาศรายชื่อตามวรรคหนึ่งมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง ให้ผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการ แต่งตั้งตามมาตรา ๒๔ เพื่อดำเนินการแก้ไขตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุ ที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว แต่เหตุนั้นมีสาเหตุอันสมควร หรือเป็นผู้ที่มีรายชื่อในประกาศตามมาตรา ๒๕ ให้ถือว่าผู้นั้นเสียสิทธิจำกัดสิทธิ ดังต่อไปนี้

- (๑) สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นและ ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา
- (๓) สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะ ปกครองท้องที่

(๔) สิทธิในการสมัครหรือรับคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรง ตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(หมายเหตุ รธน. มาตรา ๙๕ วรรคสาม)

มาตรา ๒๗ การเสียจำกัดสิทธิตามมาตรา ๒๖ ให้มีกำหนดเวลาสองปีนับตั้งแต่ว นเลือกตั้งครั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และหากในการเลือกตั้งครั้งต่อไปผู้นั้นไม่ไป ใช้สิทธิเลือกตั้งอีกให้นับเวลาการจำกัดสิทธิครั้งหลังนี้ต่อจากกำหนดเวลาครั้งก่อนจนถึงวันเลือกตั้ง ครั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ..

ในกรณีที่มีการโต้แย้งการเสียจำกัดสิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งยื่นคำร้อง ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย (แก้ไขตามข้อสังเกต อนุฯ พิจารณาศึกษาหลักการร่าง พรป. สส.) พร้อมหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าตนมิใช่ ผู้เสียสิทธิจำกัดสิทธิ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ มอบหมายพิจารณาคำร้องเพื่อมีคำสั่งให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้อง และการพิจารณาคำร้องตามวรรคสองให้เป็นไป ตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๖
บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๒๘ เมื่อได้มีการประกาศกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งใดแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้ง และปิดประกาศไว้ ณ ที่เลือกตั้ง หรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง หรือสถานที่ที่ประชาชนสะดวกในการตรวจสอบ ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าวัน กับให้แจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในทะเบียนบ้านไปยังเจ้าบ้านให้ทราบก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบวัน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ปิดประกาศไว้ ณ ที่เลือกตั้ง หรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง หรือสถานที่ที่ประชาชนสะดวกในการตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง ให้มีแต่เฉพาะชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ตามหลักฐานทะเบียนบ้านของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

บัญชีรายชื่อที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้ง ให้ระบุเลขบัตรประจำตัวของผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วย

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของตนไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแห่งหน่วยเลือกตั้งที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมาย ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายตรวจสอบหลักฐาน และถ้าเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ส่งเติมชื่อตามที่ยื่นคำร้องลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ก็ให้ส่งยกคำร้อง และแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องโดยแสดงผลไว้ด้วย

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคสองแล้ว ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ หรือต่อศาลแพ่งสำหรับผู้ที่มิมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าวัน โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณา เพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจะให้เติมชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามที่ยื่นคำร้องหรือไม่

เมื่อศาลได้รับคำร้องตามวรรคสามแล้ว ให้ศาลดำเนินการพิจารณาโดยเร็ว คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด และให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย เพื่อปฏิบัติการตามคำสั่งโดยเร็วที่สุด และในกรณีที่มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปก่อนได้รับคำสั่งศาล ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ

เขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งที่คณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้งมอบหมาย ดำเนินการแก้ไขบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย

การใดที่ได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายก่อนได้รับคำสั่งศาลให้เป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย

มาตรา ๓๐ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้ประกาศตามมาตรา ๒๘ มีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้ง หรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งปรากฏชื่อบุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของตน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือเจ้าบ้านผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายได้ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เพื่อให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายพิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรสั่งถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือสมควรยกคำร้อง ก็ให้มีคำสั่งถอนชื่อผู้นั้นหรือยกคำร้องแล้วแต่กรณี และให้แจ้งคำสั่งให้ผู้นั้นและเจ้าบ้านทราบ และให้นำความในมาตรา ๒๙ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่มีการฟ้องคดีเพื่อขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งบุคคลใด บุคคลหนึ่งและศาลมีคำพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลนั้นแม้คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุดก็ตาม เมื่อได้มีประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งที่คณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายถอนชื่อผู้ซึ่งศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยการขีดชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

กรณีตามวรรคหนึ่งให้สำนักงานศาลยุติธรรมแจ้งคำพิพากษาดังกล่าวต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อดำเนินการแก้ไขแจ้งให้นายทะเบียนกลางจัดหะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้สอดคล้องกัน

มาตรา ๓๒ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการหรือยินยอมให้มีการย้ายบุคคลใดเข้ามาในทะเบียนบ้านของตน เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ

หากปรากฏว่ามีกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้สันนิษฐานว่าเป็นการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ

(๑) การย้ายบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปซึ่งไม่มีชื่อสกุลเดียวกับเจ้าบ้านเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิเลือกตั้งที่จะมีขึ้นภายในสองปีนับแต่วันที่ย้ายเข้ามาในทะเบียนบ้าน

(๒) การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยบุคคลนั้นมิได้อยู่อาศัยจริงโดยไม่มีเหตุอันสมควร

(๓) การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยมิได้รับความยินยอมจากเจ้าบ้าน

ส่วนที่ ๗
ผู้สมัครและการสมัครรับเลือกตั้ง

๑. ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๓๓ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บุคคลซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง

(๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียว เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ระยะเวลาเก้าสิบวันดังกล่าวให้ลดลงเหลือสามสิบวัน

(๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(ค) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา

(ง) เคยรับราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ หรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี

(หมายเหตุ ธรน. มาตรา ๔๗)

มาตรา ๓๗/๑ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) ตัดยาเสพติดให้โทษ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

(๔) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๕) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

(๖) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๗) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๘) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๙) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๐) เคยถูกลี้ภัยพ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้าของมือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๔) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง

(๑๕) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๖) เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงยังไม่เกินสองปี

(๑๗) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นเจ้าของหน้าอื่นของรัฐ

(๑๘) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๑๙) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๒๐) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีสิทธิส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(หมายเหตุ รธน. มาตรา ๙๘)

มาตรา ๓๔ ผู้ซึ่งบุคคลใดประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องเป็นผู้ซึ่งพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกส่งสมัครรับเลือกตั้ง และจะสมัครรับเลือกตั้งเกินหนึ่งเขตมิได้ และต้องไม่เป็นบุคคลที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

ใดแบบหนึ่งได้เพียงแบบเดียวและสมัครรับเลือกตั้งได้เพียงเขตเลือกตั้งเดียว

๒. การสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

มาตรา ๓๕ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศวิธีการหรือสถานที่รับสมัครภายในสามวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันเลือกตั้ง

กรณีมีเหตุจำเป็นอันมีหรืออาจหลีกเลี่ยงได้ อาจมีการเปลี่ยนวิธีการหรือสถานที่ประกาศกำหนดสถานที่รับสมัครนอกจังหวัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดโดยจะกำหนดให้การรับสมัครของแต่ละเขตเลือกตั้งในจังหวัดเดียวกันกระทำในสถานที่เดียวกันก็ได้

มาตรา ๓๖ ในการสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครของแต่ละพรรคการเมืองที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งตามที่กำหนดตามมาตรา ๓๕ ต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดหรือยื่นใบสมัครทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายในระยะเวลาการรับสมัคร โดยมีหลักฐานประกอบการสมัครและค่าธรรมเนียม ดังนี้

(๑) หนังสือรับรองการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตของหัวหน้าพรรคการเมือง พร้อมทั้งมติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง

(หมายเหตุ พรป.พรรคการเมือง มาตรา ๕๖)

(๒) หลักฐานแสดงการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเวลาติดต่อกันสามปี นับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัคร

(หมายเหตุ พรป.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น มาตรา ๔๔ (๓))

(๓) หลักฐานการเปิดบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) หลักฐานการแต่งตั้งสมุห์บัญชีตามมาตรา ๔๙

(๕) เงินค่าธรรมเนียมการสมัครคนละหนึ่งหมื่นบาท

(๖) เอกสารหลักฐานอื่นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดเท่าที่จำเป็นต่อการดำเนินการเลือกตั้ง

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำข้อมูลหลักฐานตาม (๒) และเปิดเผยให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ไร้ให้ประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบได้ และให้สำเนาเอกสารได้โดยผู้ขอเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

เงินค่าธรรมเนียมการสมัครตาม (๕) ให้ตกเป็นของ จำนวนกึ่งหนึ่งให้ตกเป็นของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และอีกกึ่งหนึ่งให้ตกเป็นของรัฐ แต่ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งรายได้คะแนนมากกว่าร้อยละห้าของจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นให้คืนเงินค่าธรรมเนียมการสมัครดังกล่าวให้เป็นรายได้ของพรรคการเมืองที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก เว้นแต่ผู้สมัครนั้นกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือรู้เห็นเป็นใจกับบุคคลอื่นอันทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีสมัครรับเลือกตั้งรวมถึงการรับสมัครทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (สงสัยว่าทำไมยังต้องเขียนอีก)

มาตรา ๓๗ เมื่อให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่จะต้องตรวจสอบการสมัครได้รับใบสมัครของผู้สมัครของพรรคการเมืองใดไว้แล้ว ให้ตรวจสอบว่าการสมัครนั้นถูกต้องลงรายการในใบสมัคร ค่าธรรมเนียมการสมัคร และหลักฐานการสมัครครบถ้วนหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่ครบถ้วนให้คืนเอกสารใบสมัครพร้อมด้วยหลักฐานทั้งหมดให้ผู้สมัครนั้นดังกล่าวของผู้สมัคร

กรณีผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่าการสมัครนั้นถูกต้องหลักฐานครบถ้วน แล้วให้ออกหลักฐานการรับสมัครรับเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครของพรรคการเมืองนั้นเรียงตามลำดับการยื่นใบสมัครตามมาตรา ๓๖ และให้ทำสำเนาฉบับไว้เป็นหลักฐานและให้ประกาศรายชื่อผู้สมัครภายในสามวันนับแต่วันปิดรับสมัครไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง หรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง หรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร

ประกาศตามวรรคสองอย่างน้อยต้องมีชื่อและชื่อสกุลผู้สมัคร รูปถ่ายผู้สมัคร พรรคการเมืองที่สังกัด และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่จะใช้ในการลงคะแนน

มาตรา ๓๘ ในกรณีมีเหตุจำเป็นเฉพาะพื้นที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการสมัครรับเลือกตั้งได้ตามมาตรา ๓๖ เนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่นในเขตเลือกตั้งจำนวนน้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนเขตเลือกตั้งทั้งหมด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศกำหนดวันรับสมัครเพิ่มเติมโดยอาจกำหนดให้ดำเนินการรับสมัครเลือกตั้งในท้องถิ่นหรือโดยวิธีการอื่นได้ เว้นแต่วันรับสมัครวันสุดท้ายเหลือระยะเวลาน้อยกว่าสี่สิบวันนับถึงวันเลือกตั้งที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๗ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศกำหนดวันรับสมัครใหม่และวันลงคะแนนเลือกตั้งเฉพาะเขตเลือกตั้งนั้นด้วย

ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับกับการจัดการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งตามมาตรานี้โดยอนุโลม

มาตรา ๓๙ ในการสมัครรับเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครได้รับหมายเลขประจำตัวผู้สมัครเรียงตามลำดับเลขที่ของหลักฐานการรับสมัครที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งออกให้ตามมาตรา ๓๗ เมื่อปิดรับสมัครให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้ผู้แทนพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจับสลากหมายเลขผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยหมายเลขผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องเป็นหมายเลขเดียวกันทั้งประเทศ โดยหลักเกณฑ์ และวิธีการให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่ผู้สมัครพร้อมกันหลายคนและไม่อาจตกลงลำดับในการยื่นใบสมัครได้ให้ใช้วิธีจับสลากระหว่างผู้สมัครที่มาพร้อมกัน

เมื่อได้กำหนดหมายเลขประจำตัวผู้สมัครแล้วจะเปลี่ยนแปลงหมายเลขประจำตัวผู้สมัครไม่ได้ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ

มาตรา ๔๐ กรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไม่ประกาศรายชื่อบุคคลใดเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๓๗ ให้บุคคลนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ที่มีเขตอำนาจฎีกาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และให้นำความในมาตรา ๔๓ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณาเมื่อศาลฎีกามีคำวินิจฉัยเช่นใดแล้ว ให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ในการนี้ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งปฏิบัติตามคำสั่งศาลโดยเร็ว ถ้าศาลมีคำสั่งให้รับสมัคร ให้ประกาศรายชื่อผู้สมัครนั้นตามมาตรา ๓๗ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติก่อนทราบคำสั่งศาล

ในการพิจารณาและมีคำวินิจฉัยของศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องกำหนดให้การพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรมและให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวัน ในการนี้อาจกำหนดให้ศาลชั้นต้นในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้รับคำร้องแทนเพื่อจัดส่งให้ศาลฎีกาวินิจฉัย หรืออาจให้ศาลชั้นต้นเป็นผู้สืบพยานหลักฐานหรือดำเนินการอื่นที่จำเป็นแทนศาลฎีกาก็ได้ (เทียบร่าง สว. มาตรา ๑๙)

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่ผู้มาสมัครพร้อมกันหลายคนหรือยื่นก่อนเวลา การรับสมัครและไม่อาจตกลงลำดับในการยื่นใบสมัครได้ ให้ใช้วิธีจับสลากระหว่างผู้สมัครที่มาพร้อมกัน

มาตรา ๔๒ เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ออกหลักฐานการรับสมัครให้แก่ผู้สมัครตามมาตรา ๓๗ ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองจะถอนการสมัครหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครได้เฉพาะกรณีผู้สมัครตายหรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม และต้องกระทำก่อนปิดการรับสมัครรับเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ก่อนปิดการรับสมัครรับเลือกตั้ง หากพรรคการเมืองประสงค์จะเปลี่ยนแปลงผู้สมัคร เนื่องจากผู้สมัครตายหรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ให้พรรคการเมืองยื่นหลักฐานที่แสดงถึงการตายหรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อพิจารณา

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สมัครผู้ใดเห็นว่าผู้มีชื่อในบัญชีประกาศรายชื่อที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ประกาศตามมาตรา ๓๗ ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการศาลฎีกาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณา เมื่อคณะกรรมการศาลฎีกามีคำวินิจฉัยเช่นใดแล้ว ให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ในการนี้ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการศาล โดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการศาลมีคำสั่งให้ถอนการรับสมัคร ให้ถอนชื่อผู้นั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้สมัคร แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติอันทราบคำสั่งของคณะกรรมการศาล

ในกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งให้ถอนการรับสมัครของผู้ใด ให้ผู้นั้นมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลฎีกาได้ภายในสามวันนับแต่วันที่ถูกลบการรับสมัคร และให้นำความในมาตรา ๔๐ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม และในกรณีที่ศาลฎีกายังมิได้มีคำวินิจฉัยเป็นประการใดก่อนวันเลือกตั้ง ให้การพิจารณาเป็นอันยุติ และให้ดำเนินการเลือกตั้งไปตามคำสั่งของคณะกรรมการ

ในการพิจารณาและมีคำวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ประธานศาลฎีกา โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรมและให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวัน ในการนี้อาจกำหนดให้ศาลชั้นต้นในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้รับคำร้องแทนเพื่อจัดส่งให้ศาลฎีกาวินิจฉัยหรืออาจให้ศาลชั้นต้นเป็นผู้สืบพยานหลักฐานหรือดำเนินการอื่นที่จำเป็นแทนศาลฎีกาก็ได้

มาตรา ๔๔ ก่อนวันเลือกตั้งหากผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาให้ให้ถอนชื่อผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นออกจากบัญชีประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และให้นำความในมาตรา ๔๑ ๔๓ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อถึงวันเลือกตั้ง ถ้าปรากฏว่าไม่มีการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง หรือมีการยื่นคำร้องแล้วแต่ศาลฎีกายังไม่มีคำวินิจฉัย ให้การพิจารณาเป็นอันยุติ และให้ดำเนินการเลือกตั้งไปตามประกาศการรับรายชื่อผู้สมัครที่มีผลอยู่ในวันนั้น

(เทียบร่าง สว. มาตรา ๑๗)

มาตรา ๔๕ เมื่อปรากฏว่ามีกรณีพบเหตุตามมาตรา ๔๔ หลังวันเลือกตั้งแต่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง และหากบุคคลดังกล่าวได้คะแนนอยู่ในลำดับที่ได้รับการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนตามระเบียบที่กำหนด หากเห็นว่าเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ในกรณีเช่นนั้นมิให้นำคะแนนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนได้รับไปใช้ในการคำนวณตามมาตรา ... (๑๑๔) และหากผู้สมัครผู้นั้นรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งแล้วปกปิดหรือไม่แจ้งข้อความจริงนั้น ให้คณะกรรมการอาจสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำสั่ง

กรณีตามวรรคหนึ่ง หากผู้สมัครที่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามที่ได้คะแนนไม่อยู่ในลำดับที่ได้รับการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วยก็ได้ และมีให้นำคะแนนที่ผู้สมัครผู้นั้นได้รับไปใช้ในการคำนวณตามมาตรา (๑๑๔)

ในกรณีตามวรรคหนึ่งและวรรคสองหากผู้สมัครผู้นั้นรู้แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งแล้วปกปิดหรือไม่แจ้งข้อความจริงนั้น ให้คณะกรรมการอาจสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำสั่ง

กรณีพบเหตุตามวรรคหนึ่งภายหลังประกาศผลการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าควรสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าว ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณาสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าว

เมื่อศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามวรรคสามแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนตำแหน่งที่ว่าง

มาตรา ๔๖ พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งประสงค์จะส่งตัวผู้แทนไปประจำอยู่ ณ ที่เลือกตั้งเพื่อสังเกตการณ์การลงคะแนนเลือกตั้งและการนับคะแนนเลือกตั้ง ให้ยื่นหนังสือแต่งตั้งตัวผู้แทนของตนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ทั้งนี้ ให้แต่งตั้งได้ที่เลือกตั้งละหนึ่งคน

ตัวผู้แทนพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง ต้องอยู่ในที่ซึ่งจัดไว้ ณ ที่เลือกตั้งซึ่งสามารถมองเห็นการปฏิบัติงานได้ และต้องปฏิบัติตามที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่มีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนความในวรรคสอง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีคำสั่งให้ตัวผู้แทนพรรคการเมืองนั้นออกไปจากที่เลือกตั้งและให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำหน่วยเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่ง

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานของผู้แทนพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๓. การสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

(หมายเหตุ ย้ายมาจากหมวด ๒)

มาตรา ๔๖/๑ พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง มีสิทธิส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อพรรคละหนึ่งบัญชีไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบบัญชีชื่อตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) พรรคการเมืองจะเสนอรายชื่อบุคคลใดต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากบุคคลนั้น และบุคคลดังกล่าวต้องเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่จะเสนอรายชื่อเพียงพรรคเดียว

(๒) ให้จัดทำบัญชีรายชื่อตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยจัดเรียงลำดับรายชื่อผู้สมัครตามลำดับหมายเลข

(๓) รายชื่อในบัญชีผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองต้องไม่ซ้ำกับพรรคการเมืองอื่น และไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องให้สมาชิกของพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการพิจารณา และต้องคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองด้วย

มาตรา ๔๖/๒ การสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ให้พรรคการเมืองยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้นตามมาตรา ๔๖/๑ ต่อคณะกรรมการก่อนปิดการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตามวิธีการและสถานที่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด กรณีมีเหตุจำเป็นอันมีอาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการอาจเปลี่ยนวิธีการหรือสถานที่รับสมัครก็ได้

ในการยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครตามวรรคหนึ่ง ต้องยื่นพร้อมเอกสารหลักฐานในการดังต่อไปนี้

(๑) หนังสือยินยอมของผู้สมัคร

(๒) หลักฐานแสดงการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเวลาติดต่อกันสามปี นับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัคร

(๓) หลักฐานการเปิดบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) หลักฐานการแต่งตั้งสมุห์บัญชีตามมาตรา ๔๙

(๕) เงินค่าธรรมเนียมการสมัครคนละหนึ่งหมื่นบาท

(๖) เอกสารหลักฐานการสมัครอื่นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดเท่าที่จำเป็นต่อการดำเนินการเลือกตั้ง

กรณียื่นหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้งไม่ครบถ้วนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดสำหรับผู้สมัครรายใด คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจไม่รับสมัครเลือกตั้งสำหรับบุคคล

นั้น และในกรณีที่มิได้รับสมัครบางส่วน ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งเหตุผลให้พรรคการเมืองทราบด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เงินค่าธรรมเนียมการสมัครตาม (๕) ให้ตกเป็นของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง แต่ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้รับเลือกตั้ง ให้คืนเงินค่าธรรมเนียมการสมัครให้เป็นรายได้ของพรรคการเมืองนั้นห้าพันบาทต่อผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อหนึ่งคนโดยคิดตามผลการคำนวณตามมาตรา ๑๑๔ เว้นแต่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครนั้นกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือรู้เห็นเป็นใจกับบุคคลอื่นอันทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๖/๓ เมื่อคณะกรรมการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดแล้ว ให้ประกาศรายชื่อผู้สมัครภายในสามวันนับแต่วันปิดรับสมัครไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง หรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้งหรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร และให้นำความในมาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ช่วยอ่านดูหน่อยว่าเอามาใช้ได้ไหม)

มาตรา ๔๖/๔ กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่รับสมัครบุคคลใดเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๔๖/๓ ให้บุคคลนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ปิดรับสมัครและให้นำความในมาตรา ๔๓ ๔๐ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๖/๕ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกหลักฐานการรับสมัครให้แก่พรรคการเมืองตามมาตรา ๔๖/๓ แล้ว พรรคการเมืองจะถอนการสมัครรับเลือกตั้งหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เฉพาะกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งตายหรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม และต้องกระทำก่อนปิดการรับสมัคร และให้นำความในมาตรา ๔๖ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๖/๖ ให้นำความในมาตรา ๔๓ มาใช้บังคับกับกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สมัครผู้ใดเห็นว่าผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศตามมาตรา ๔๖/๓ ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งโดยอนุโลม ให้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายในเจ็ดวันทำการนับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และให้นำความในมาตรา ๔๓ ๔๐ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๖/๗ ให้นำความในมาตรา ๔๔ มาใช้บังคับกับกรณีที่ก่อนวันเลือกตั้งหากคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผู้สมัครของพรรคการเมืองใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งโดยอนุโลม โดยให้หน้าที่ของผู้อำนวยความสะดวกเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาให้ถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งออกจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และให้นำความในมาตรา ๔๓ ๔๐ วรรคสอง และมาตรา ๔๔ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีพบเหตุตามวรรคหนึ่งหลังวันเลือกตั้ง ให้นำความในมาตรา ๔๕ มาใช้บังคับ

โดยอนุโลม

มาตรา ๔๖/๘ ให้นำความในมาตรา ๔๕ มาใช้บังคับกับกรณีพบเหตุตามมาตรา ๔๖/๗ หลังวันเลือกตั้งด้วยโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๘

ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียง

มาตรา ๔๗ ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนนี้ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

(หมายเหตุ พรป. พรรคการเมือง ไม่ได้กำหนดเรื่องค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งไว้)

มาตรา ๔๘ ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายของผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแต่ละคนและพรรคการเมืองที่จะใช้จ่ายในการเลือกตั้งโดยหรือกับหัวหน้าพรรคการเมือง และให้มีการกำหนดขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับความจำเป็นและสถานะทางเศรษฐกิจอย่างน้อยทุกสี่ปี

การกำหนดจำนวนค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๘/๑ ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนค่าใช้จ่ายที่กำหนดตามมาตรา ๔๘ ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้รวมถึงบรรดาเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่บุคคลใด ๆ จ่ายหรือรับว่าจะจ่ายแทนหรือนำมาให้ใช้โดยไม่คิดค่าตอบแทนเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้นยินยอมหรือไม่คัดค้าน ในกรณีที่น่าทรัพย์สินมาให้ใช้ให้คำนวณตามอัตราค่าเช่าหรือค่าตอบแทนตามปกติในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการจัดให้แก่ผู้สมัครและพรรคการเมืองทุกคนและทุกพรรคอย่างเท่าเทียมกัน

มาตรา ๔๘/๒ ในการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองสำหรับการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ให้คำนวณตามค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายจริงในการเลือกตั้งในระหว่างระยะเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีเป็นการเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร ให้คำนวณค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่หนึ่งร้อยแปดสิบวันก่อนวันที่คณะกรรมการประกาศให้มีการเลือกตั้ง จนถึงวันเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรณีการเลือกตั้งอันเนื่องมาจากเหตุอื่นนอกจาก (๑) ให้คำนวณค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่วันที่คณะกรรมการประกาศให้มีการเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง

ระยะเวลาตามวรรคหนึ่งในการกรณีที่มีเหตุอันสมควรเพื่อประโยชน์ในการกำกับเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการจะขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปก็ได้

ให้คณะกรรมการประกาศประเภทของค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งไว้เป็นตัวอย่างให้
ผู้สมัคร พรรคการเมือง และประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ประกาศดังกล่าวให้มีการปรับปรุงให้เป็น
ปัจจุบัน

ตามกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีเป็นการเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร
จำนวนค่าใช้จ่ายให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่หนึ่งร้อยแปดสิบวันก่อนวันที่คณะกรรมการประกาศให้มีการ
เลือกตั้ง จนถึงวันเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่เป็นการเลือกตั้งอันเนื่องมาจากเหตุอื่นนอกจาก (๑) จำนวนค่าใช้จ่าย
ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้มีการเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง

การกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ
การเลือกตั้งกำหนดโดยหารือกับหัวหน้าพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง และตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนค่าใช้จ่ายที่
กำหนดตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้รวมถึงบรรดาเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่บุคคลใด ๆ
จ่ายหรือรับว่าจะจ่ายแทนหรือนำมาใช้โดยไม่คิดค่าตอบแทนเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง
โดยความยินยอมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้นด้วย ในกรณีที่น่าทรัพย์สินมาใช้ ให้คำนวณตาม
อัตราค่าเช่าหรือค่าตอบแทนตามปกติในท้องถิ่นนั้น ๆ

การใช้จ่ายเงินที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองบัญญัติ
ให้ถือว่าเป็นการใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้นำมารวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายของผู้สมัคร
หรือพรรคการเมืองตามมาตรานี้ด้วย

เมื่อมีการประกาศผลการเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปแล้ว ให้คณะกรรมการ
การเลือกตั้งจัดประชุมหารือกับหัวหน้าพรรคการเมือง เพื่อกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง
ของพรรคการเมืองและของผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งต่อไป ทั้งนี้ ภายในสามเดือน
นับแต่วันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบจำนวนในการเลือกตั้งทั่วไปดังกล่าว

มาตรา ๔๘/๑ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองจัดสรรเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย
เกี่ยวกับการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับควรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้
จัดสรรเป็นจำนวนรวมโดยพิจารณาตามจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองเสนอไว้ในบัญชี
รายชื่อที่ยื่นต่อคณะกรรมการ

(๒) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้
จัดสรรให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองเป็นรายบุคคล

ค่าใช้จ่ายที่จัดสรรตาม (๑) และ (๒) ให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมคณะกรรมการ
บริหารพรรคการเมือง

ห้ามมิให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองจัดสรรเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ
การเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองตาม (๑) และ (๒) เกินกว่าจำนวนที่
คณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา ๔๘

(หมายเหตุ พรป.พรรคการเมือง ปี ๕๐ มาตรา ๕๒)

มาตรา ๔๘/๒ ในกรณีที่พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองได้ซื้อเวลาในการออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุ โทรทัศน์ หรือได้ซื้อเนื้อที่โฆษณาในหนังสือพิมพ์ หรือโฆษณาโดยวิธีอื่น ให้นำค่าใช้จ่ายดังกล่าวไปรวม คำนวณเป็นค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งครั้งถัดไปด้วย

(หมายเหตุ พรป.พรรคการเมือง ปี ๕๐ มาตรา ๘๐)

มาตรา ๔๘/๓ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๔๘/๒ แล้ว พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง และสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใด ให้เงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ แก่บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ให้ถือว่าเป็นการใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามมาตรา ๔๘/๑ โดยให้นำไปรวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งกระทำภายในเขตเลือกตั้งของตน ให้ถือว่าเป็นการใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามมาตรา ๔๘/๑ โดยให้นำไปรวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายของผู้นั้นในการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป

ความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมิให้ใช้บังคับกับการให้ตามปกติประเพณี หรือเมื่อมีเหตุอันสมควร ทั้งนี้ ตามจำนวน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง และสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ใดฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่งโดยการบริจาคหรือให้การสนับสนุนทางการเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ แก่บุคคล คณะบุคคลหรือนิติบุคคลในเขตเลือกตั้งที่ผู้บริจาคหรือให้การสนับสนุนนั้น เป็นผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าเป็นการบริจาคหรือให้การสนับสนุนดังกล่าวเป็นการใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้นั้นและให้นำไปรวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้นั้นในการสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป

พรรคการเมืองใดฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามมาตรา ๔๘/๑ โดยให้นำไปรวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป

เว้นแต่เป็นการให้ตามปกติประเพณี ทั้งนี้ ตามจำนวน หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(หมายเหตุ พรป.พรรคการเมือง ปี ๕๐ มาตรา ๘๙)

มาตรา ๔๘/๔ ในกรณีที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการว่ามีผู้ใดดำเนินการตาม มาตรา ๔๘/๓ ให้คณะกรรมการสั่งให้เลขานุการบันทึกไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรค การเมืองหรือผู้สมัครผู้นั้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป แล้วแจ้งให้พรรค การเมืองหรือผู้สมัครผู้นั้นทราบ

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง หรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเห็นว่าการกระทำของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองถือได้ว่าเป็นการใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ให้รายงานต่อคณะกรรมการเพื่อ

พิจารณาวินิจฉัย หากคณะกรรมการวินิจฉัยว่าการใช้จ่ายนั้น
 เป็นการใช้จ่ายในการเลือกตั้งก็ให้นำไปรวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง
 ของผู้สมัครผู้นั้นหรือพรรคการเมืองนั้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป
 การรายงานตามวรรคหนึ่ง ถ้าบุคคลดังกล่าวรายงานด้วยข้อความอันเป็นเท็จ
 ให้คณะกรรมการสั่งให้ผู้นั้นพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่
 ถ้าบุคคลตามวรรคหนึ่งพบเห็นการกระทำของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง
 แล้วไม่รายงานต่อคณะกรรมการ ให้ถือว่าบุคคลนั้นหย่อนความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่
 และให้คณะกรรมการสั่งลงโทษผู้นั้นโดยพลัน

มาตรา ๔๙ ให้ผู้สมัครและหัวหน้าพรรคการเมืองแต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ทางบัญชี
 ไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เพื่อเป็นสมุห์บัญชีเลือกตั้งของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง
 โดยให้มีหน้าที่ร่วมรับผิดชอบในการจัดทำและรับรองความถูกต้องของบัญชีรายรับและรายจ่ายกับ
 ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในการเลือกตั้งนั้น

การจัดทำบัญชีรายรับและรายจ่ายของสมุห์บัญชีเลือกตั้งให้เป็นไปตามระเบียบที่
 คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๕๐ ภายในกำหนดเก้าสิบวันหลังจากวันเลือกตั้ง ผู้สมัครแต่ละคนและ
 หัวหน้าพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ ต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายต่อคณะกรรมการ
 ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ได้จ่ายไปแล้วและที่ยังค้างชำระ รวมทั้งหลักฐานที่
 เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริง และผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองแล้วแต่กรณี
 ต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องครบถ้วนของบัญชีรายรับและรายจ่าย บัญชีรายรับและรายจ่าย
 ดังกล่าวให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการเปิดเผยรายงานสรุปรายรับและรายจ่ายของผู้สมัครแต่ละคนและ
 พรรคการเมืองแต่ละพรรคโดยประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ให้คณะกรรมการดำเนินการให้มีการตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งตาม
 วิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการหรือมีการคัดค้านการเลือกตั้งว่าผู้สมัครผู้ใด
 หรือพรรคการเมืองใดใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง
 กำหนด หรือปรากฏว่าบัญชีรายรับและรายจ่ายไม่ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริง ให้
 คณะกรรมการดำเนินการให้มีการไต่สวนและวินิจฉัยเพื่อดำเนินการต่อไปโดยเร็ว และให้เก็บรักษา
 รายการค่าใช้จ่ายและหลักฐานดังกล่าวไว้จนกว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการแล้วเสร็จ

เริ่มพิจารณาวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

มาตรา ๕๑ วิธีการหาเสียงเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 ในเขตเลือกตั้งใด ให้เป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนนี้ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
 พรรคการเมือง (พรป. พรรคการเมือง ไม่ได้กำหนดเรื่องการหาเสียงไว้)

วิธีการหาเสียงเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้ในระหว่างมีผลใช้บังคับในระยะเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร ให้กระทำให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่หนึ่งร้อยแปดสิบวันก่อนวันครบอายุจนถึงวันเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งอันเนื่องมาจากเหตุอื่นนอกจาก (๑) ให้กระทำให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่มิเหตุให้ต้องมีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนถึงวันเลือกตั้ง กรณีมีการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่และมีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ ให้นำความใน (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๑/๑ การหาเสียงเลือกตั้งจะกระทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ โดยให้ดำเนินการภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดที่จะหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้แจ้งให้คณะกรรมการทราบ พร้อมทั้งระบุข้อความและรายละเอียดอื่นที่จะใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง

(๒) ข้อมูลเกี่ยวกับการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่มีอยู่ก่อนวันที่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองได้แจ้งต่อคณะกรรมการตาม (๑) ให้ถือว่าเป็นข้อความหรือรายละเอียดที่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองจะใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งตาม (๑)

(๓) หากผู้สมัครหรือพรรคการเมืองพบว่าข้อมูลใดที่ใช้ในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งมิใช่ข้อมูลของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ให้แจ้งให้คณะกรรมการทราบ พร้อมทั้งโฆษณาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

(๔) ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้นำเข้าหรือแก้ไขข้อมูลเกี่ยวกับการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ภายในสามวันก่อนวันเลือกตั้ง

ให้นำค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา นี้ไปรวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมืองด้วย

มาตรา ๕๑/๒ การแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด โดยคำนึงถึงความสุจริตและเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง ความได้เปรียบเสียเปรียบของผู้สมัคร การขจัด การกีดกันแก่ง และผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล ทั้งนี้ จะกำหนดระยะเวลาที่ห้ามมิให้มีการจูงใจหรือชี้ชวนให้ลงคะแนนหรือไม่ลงคะแนนให้ผู้สมัครผู้ใดไว้ด้วยก็ได้

มาตรา ๕๑/๓ การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนอันมีลักษณะเป็นการชี้แนะหรือเป็นผลต่อการตัดสินใจในการลงคะแนนหรือไม่ลงคะแนนให้ผู้สมัครผู้ใด จะกระทำมิได้

หลักเกณฑ์และวิธีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๒ ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้ ให้ถือว่ากระทำความผิดฐานทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ แก่ผู้ใด

(๒) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม แก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

(๓) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(๔) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัคร

ความผิดตาม (๑) หรือ (๒) ให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจหน้าที่ได้

มาตรา ๕๓ ห้ามมิให้ผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดเรียกหรือรับทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด เพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งอันก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สมัครอื่นหรือพรรคการเมืองอื่นในการเลือกตั้ง และทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม ให้ถือว่ากระทำความผิดฐานทุจริตในการเลือกตั้ง

มาตรา ๕๔ ห้ามมิให้ผู้สมัครผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้ง เพื่อการเลือกตั้ง หรือนำกลับจากที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้ง หรือกลับจากที่เลือกตั้งโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ ให้ถือว่ากระทำความผิดฐานทุจริตในการเลือกตั้ง

ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง เพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนหรือไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครใด ให้ถือว่ากระทำความผิดฐานทุจริตในการเลือกตั้ง ที่เลือกตั้งตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงที่เลือกตั้งซึ่งจัดไว้สำหรับ

การลงคะแนนตามมาตรา ๘๑/๒ ๘๐ มาตรา ๘๑/๓ ๘๑ และมาตรา ๘๑/๖ ๘๔ ด้วย

บทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การที่หน่วยงานของรัฐจัดยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยเข้ามีส่วนช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือกระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์แห่งการเลือกตั้งโดยประการที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ทั้งนี้ เว้นแต่การกระทำนั้นเป็นการช่วยราชการหรือเป็นการประกอบอาชีพตามปกติโดยสุจริตของผู้นั้น ให้ถือว่ากระทำความผิดฐานทุจริตในการเลือกตั้ง

มาตรา ๕๖ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย กระทำการใด ๆ เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง

การใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิให้หมายความรวมถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำ หรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง โดยมิได้ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่ากระทำการจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่า อาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ในกรณีนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่และอำนาจหน้าที่กำกับดูแลเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น สั่งให้เจ้าหน้าที่ ของรัฐที่มีพฤติการณ์อันอาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดพ้นจากหน้าที่เป็น การชั่วคราว หรือสั่งให้ประจำกระทรวง ทบวง กรม ศาลากลางจังหวัด หรือที่ว่าการอำเภอ ในเขต เลือกตั้งหรือนอกเขตเลือกตั้ง หรือห้ามเข้าเขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่งได้

มาตรา ๕๗ ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใด ๆ แก่ผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง นับตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุด วันเลือกตั้ง

ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าหรือแก้ไขข้อมูลเกี่ยวกับการโฆษณาหาเสียงทางสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้งจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง

มาตรา ๕๘ เพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งกำหนดลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมืองรวมถึง จำนวนผู้ช่วยหาเสียง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

(หมายเหตุ พิจารณาประเด็นการควบคุมดูแล “ผู้ช่วยหาเสียง”)

มาตรา ๕๙ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐ ในการสนับสนุนการเลือกตั้ง ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การจัดสถานที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในบริเวณ สาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ ให้พอเพียงและเท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัคร ทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรค

(๒) การพิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ไปให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(๓) สถานที่สำหรับให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองใช้ในการโฆษณาหาเสียงได้อย่าง เท่าเทียมกัน ในกรณีนี้ รัฐอาจจัดให้มีการแสดงหรือการดำเนินการอื่นใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มาฟังการโฆษณาหาเสียงด้วยก็ได้ แต่ต้องมีใช้เป็นการจัดให้มีเพื่อการสนับสนุนผู้สมัครหรือ พรรคการเมืองใดโดยเฉพาะ

(๔) การกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาให้พรรคการเมืองโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์หรือการไปออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ ซึ่งจะต้องจัดให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งมีโอกาสเท่าเทียมกัน

(๕) การสนับสนุนของรัฐในกิจการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควรจะกำหนดให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเกินกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนเขตเลือกตั้งทั้งหมดนำเสนอนโยบายต่อสาธารณะในรูปแบบการได้วาทะที่ก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๖๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๘ ห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใดปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐหรือในที่ของเอกชน โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ หรือกระทำการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้รัฐสนับสนุน

การปิดประกาศหรือติดตั้งแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้กระทำได้เฉพาะในสถานที่ที่คณะกรรมการกำหนด โดยการกำหนดสถานที่ดังกล่าวให้ปรึกษาหารือกับพรรคการเมืองและผู้สมัครด้วย

ห้ามมิให้ผู้ใดปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่มีขนาดหรือจำนวนไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๙

การลงคะแนนเลือกตั้ง

มาตรา ๖๑ การลงคะแนนเลือกตั้งให้กระทำได้โดยวิธีการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งหรือโดยวิธีการอื่น

คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นก็ได้ หากพิสูจน์ได้ว่าการลงคะแนนโดยวิธีนั้นสามารถป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้ดีกว่าการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งและมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า และเป็นการลงคะแนนโดยตรงและลับ

หลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๖๒ หีบบัตรและบัตรเลือกตั้งให้มีลักษณะตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

(เทียบร่าง สว. มาตรา ๓๗)

มาตรา ๖๓ ในวันเลือกตั้งให้เปิดการลงคะแนนเลือกตั้งตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

(หมายเหตุ กรธ. มีมติให้คงตามร่างที่ กกต. เสนอ)

มาตรา ๖๔ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมดของหน่วยเลือกตั้งนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้งไว้ในที่เปิดเผย และเมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดหีบบัตรเลือกตั้งในที่เปิดเผย แสดงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอยู่ ณ ที่เลือกตั้งนั้นเห็นว่าหีบบัตรเลือกตั้งเป็นหีบเปล่า และให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แล้วให้ทำการบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้ง

มาตรา ๖๕ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งนำบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายและมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตรไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบการแสดงตนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๖๖ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใด ให้ลงคะแนนเลือกตั้งได้ ณ ที่เลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น และให้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งได้เพียงแห่งเดียว

มาตรา ๖๗ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกัน สามารถลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่ หรือลงคะแนนเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งตามมาตรา ๘๑/๕ ๗๓ ได้

มาตรา ๖๘ การลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่องทำเครื่องหมายของหมายเลขผู้สมัครในบัตรเลือกตั้ง และในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมายไม่ประสงค์ลงคะแนนเลือกตั้งในบัตร

(เทียบร่าง สว. มาตรา ๓๘ วิธีการลงคะแนนให้เป็นไปตามที่ กกต.กำหนด)

มาตรา ๖๙ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ หรือผู้ประสบปัญหาในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ในการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนเลือกตั้งภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้บุคคลนั้นคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุได้ลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเอง เว้นแต่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเห็นว่าลักษณะทางกายภาพทำให้บุคคลนั้นคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำ

เครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้ญาติหรือบุคคลที่ไว้วางใจเป็นผู้กระทำแทนโดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของบุคคลนั้นคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ นั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งโดยตรงและลับ

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่เลือกตั้งสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ หรือผู้ประสบปัญหาในการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้บุคคลนั้นคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้ง สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

การอำนวยความสะดวกและการลงคะแนนเลือกตั้งแทนตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งการอำนวยความสะดวกโดยการจัดที่เลือกตั้งเป็นกรณีพิเศษและการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

(หมายเหตุ - กรธ. มีมติให้คงตามร่างที่ กกต. เสนอไว้ก่อน

- เทียบกับร่าง สว. มาตรา ๔๖ ให้ กกต. กำหนดรายละเอียด)

มาตรา ๗๐ เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทลงในบัตรเลือกตั้งแล้ว ให้พับบัตรเลือกตั้งเพื่อมิให้ผู้อื่นทราบว่าจะลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครผู้ใด หรือไม่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้ง แล้วให้นำบัตรเลือกตั้งนั้นใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้งด้วยตนเองต่อหน้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ให้นำความในมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับกรณีการนำบัตรเลือกตั้งใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้งแทนคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ โดยอนุโลม

มาตรา ๗๑ ห้ามมิให้ผู้ซึ่งรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น พยายามลงคะแนนเลือกตั้ง หรือลงคะแนนเลือกตั้ง โดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นที่มีได้มิไว้สำหรับตนหรือที่ปลอมแปลงขึ้นต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพื่อลงคะแนนเลือกตั้ง

มาตรา ๗๒ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรเลือกตั้งตามมาตรา ๖๒ ลงคะแนนเลือกตั้ง หรือใช้บัตรเลือกตั้งที่มีใช้บัตรเลือกตั้งที่ตนได้รับมาจากการแสดงตนตามมาตรา ๖๕ ลงคะแนนเลือกตั้ง

ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดนำบัตรเลือกตั้งออกไปจากที่เลือกตั้ง

(เทียบร่าง สว. มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐)

มาตรา ๗๓ ห้ามมิให้ผู้ใดจงใจทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรเลือกตั้ง

(เทียบร่าง สว. มาตรา ๔๑)

มาตรา ๗๔ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้กระทำแทนตามมาตรา ๖๗ ใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดถ่ายภาพบัตรเลือกตั้งที่ตนได้ลงคะแนนเลือกตั้งแล้ว

(เทียบร่าง สว. มาตรา ๔๓)

มาตรา ๗๕ ห้ามมิให้ผู้ใดนำบัตรเลือกตั้งใส่ในหีบบัตรเลือกตั้ง โดยไม่มีอำนาจ โดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตน เพื่อลงคะแนนเลือกตั้งโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรเลือกตั้งเพิ่มขึ้น จากความจริง

(เทียบร่าง สว. มาตรา ๔๒)

มาตรา ๗๖ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดกระทำความผิดด้วยวิธีการใดนำบัตรเลือกตั้งที่ ลงคะแนนเลือกตั้งแล้วแสดงต่อผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าตนได้ลงคะแนนหรือไม่ลงคะแนนให้ผู้ใด โดย ไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย

(เทียบร่าง สว. มาตรา ๔๔)

มาตรา ๗๗ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใดโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิได้ หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไป ณ ที่เลือกตั้ง หรือเข้าไป ณ ที่ลงคะแนนเลือกตั้ง หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าวภายในกำหนดเวลาที่จะ ลงคะแนนเลือกตั้งได้

มาตรา ๗๘ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อลงคะแนนเลือกตั้งหรืองดเว้นไม่ลงคะแนนเลือกตั้ง ให้แก่ผู้สมัคร

(หมายเหตุ กรธ. มีมติให้คงตาม พรป. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนฯ ปี ๕๐ (มาตรา ๗๗) แต่ไม่จำกัดว่าต้องแจ้ง กกต. ภายใน ๗ วัน (ไปแก้ไขร่างมาตรา ๑๓๙ วรรคสอง))

มาตรา ๗๙ ในกรณีที่การลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งแห่งใดไม่สามารถ กระทำได้ เนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น ถ้าเหตุดังกล่าว เกิดขึ้นก่อนวันเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดที่เลือกตั้งใหม่ที่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถไปลงคะแนนเลือกตั้งได้โดยสะดวก แต่ถ้าไม่อาจกำหนดที่เลือกตั้งใหม่ได้ ให้ประกาศงดลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยด่วน

ในกรณีที่เหตุตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในวันเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำเขต เลือกตั้งหรือคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศงดลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น โดยเร็ว เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคสาม ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จตามมาตรา ๑๑๒ ได้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่สำหรับหน่วยเลือกตั้งนั้นได้ตามความเหมาะสม

มาตรา ๘๐ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศปิดการลงคะแนน และงดจ่ายบัตรเลือกตั้ง แล้วให้ทำเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้งที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนนเลือกตั้งไม่ได้ ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งได้มาอยู่ในบริเวณที่เลือกตั้งแล้วก่อนเวลาปิดการลงคะแนนเลือกตั้งที่เหลืออยู่ แต่ยังไม่ได้รับบัตรเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมอบบัตรเลือกตั้งให้แก่ผู้มาแสดงตนนั้น และเมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งของหีบบัตรเลือกตั้ง และจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรเลือกตั้ง และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๘๑ ตั้งแต่เวลาที่ได้เปิดและปิดหีบบัตรเลือกตั้งที่ตั้งไว้เพื่อการลงคะแนนเลือกตั้งหรือภายหลังที่ได้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งนั้นเพื่อรักษาไว้เมื่อการเลือกตั้งได้เสร็จสิ้นแล้วห้ามมิให้ผู้ใดเปิดทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลง หรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือนำไปซึ่งหีบบัตรเลือกตั้งหรือบัตรเลือกตั้ง หรือเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้จัดทำโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย

(หมายเหตุ กำหนดเรื่องการรักษาหีบบัตร และมีโทษตามร่างมาตรา ๑๓๘)

ส่วนที่ ๙/๑

การลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง

(หมายเหตุ ย้ายมาจากส่วนที่ ๑๑)

มาตรา ๘๑/๑ การจัดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในส่วนนี้แล้วให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๘๑/๒ ในกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้งที่ตนต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง หรือในวันเลือกตั้งไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งให้แจ้งความประสงค์ขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งต่อคณะกรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายได้ตรวจสอบการมีสิทธิเลือกตั้งของผู้แจ้งความประสงค์ตามวรรคหนึ่งแล้ว ถ้าเห็นว่าถูกต้อง ให้ประกาศให้ประชาชนทราบถึงจำนวนผู้ขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งนั้นและกำหนดที่เลือกตั้งกลางที่ผู้นั้นจะขอใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง

และแจ้งให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ผู้นั้นมีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบ และหมายเหตุสถานที่ที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักเกณฑ์และวิธีการขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง สถานที่และ จำนวนที่เลือกตั้งกลาง วันที่กำหนดให้มาใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง และการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘๑/๓ ผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ติดต่อกันเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ให้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกันครั้งสุดท้ายเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการอำนวยความสะดวก เพื่อประกันการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

มาตรา ๘๑/๔ การจัดให้มีการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดวันลงคะแนน โดยให้มีระยะเวลาในการลงคะแนนไม่เกินสองวันและ ต้องพร้อมกันทุกเขตเลือกตั้ง

มาตรา ๘๑/๕ การลงทะเบียนเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใด ให้ผู้ขอใช้สิทธิแจ้งความประสงค์ว่าจะให้มีผลเฉพาะการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งนั้น หรือมีผลถึงการเลือกตั้งทั่วไปครั้งต่อไปจนกว่าจะแจ้งความประสงค์ขอเปลี่ยนแปลง การใช้สิทธิ

มาตรา ๘๑/๖ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๘๑/๓ ถ้าประสงค์จะใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง ที่ตนอยู่ ต้องขอลงทะเบียนเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน โดยให้ใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนลงทะเบียนไว้และให้หมดสิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ในหน่วยเลือกตั้งเดิมที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้ผู้ลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตน ลงทะเบียนไว้ และให้หมดสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งเดิมที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งครั้งนั้น ในการนี้ ให้คณะกรรมการบันทึกการลงทะเบียนขอใช้สิทธิดังกล่าวไว้ใน ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อใช้ในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และให้หมายเหตุ จังหวัดและเขตเลือกตั้งที่ใช้สิทธิไว้ในประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วย

ผู้ลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งอาจลงทะเบียนเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งที่จะใช้ สิทธิเลือกตั้งได้โดยให้มีผลเมื่อพ้นสามสิบวันนับจากวันที่ยื่นคำขอลงทะเบียนเปลี่ยนแปลงและ ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม ในการนี้ จะขอเปลี่ยนแปลงทะเบียนในการเลือกตั้ง คราวใดเกินหนึ่งครั้งไม่ได้

ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งต้องใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งเพื่อเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือที่เคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครบเก้าสิบวันครั้งสุดท้ายตามมาตรา ๘๑/๓ แล้วแต่กรณี

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งใหม่ในการเลือกตั้งทั่วไป หรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หากบุคคลผู้ลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปแล้ว แต่มิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งใหม่หรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น ให้ถือว่าการลงทะเบียนนั้นเป็นการแจ้งเหตุอันสมควรและไม่ถูกจำกัดเสียสิทธิตามมาตรา ๒๖

มาตรา ๘๑/๗ ในการดำเนินการเลือกตั้งตามมาตรา ๘๑/๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีที่เลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งหนึ่งแห่ง เว้นแต่มีความจำเป็น จะจัดให้มีที่เลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งแห่งก็ได้

วิธีการลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนน การส่งบัตรเลือกตั้ง และการดำเนินการอื่นที่จำเป็นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘๑/๘ กรณีมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่อาจจัดการลงคะแนนเลือกตั้งในที่เลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งได้ ให้ผู้ที่ลงทะเบียนไว้กลับไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งเดิมที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และกรณีที่ไม่สามารถไปใช้สิทธิได้ให้ถือว่าเป็นการแจ้งเหตุอันสมควรและไม่ถูกจำกัดเสียสิทธิตามมาตรา ๒๖

มาตรา ๘๑/๙ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป อันมิใช่เป็นการเลือกตั้งใหม่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรจะขอลงทะเบียนเพื่อใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งเฉพาะในครั้งนั้นหรือในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งต่อไป ณ ประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ก็ได้

เมื่อได้แจ้งการขอใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๑/๑๐ และมาตรา ๘๑/๑๑

หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งความประสงค์การขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งใหม่ในการเลือกตั้งทั่วไป อันเป็นการเลือกตั้งใหม่หรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หากบุคคลผู้ลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปแล้ว แต่มิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่หรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น ให้ถือว่าการลงทะเบียนนั้นเป็นการแจ้งเหตุอันสมควรและไม่ถูกจำกัดเสียสิทธิตามมาตรา ๒๖

มาตรา ๘๑/๑๐ ในประเทศใดมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งความประสงค์ขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งในประเทศนั้น โดยอาจให้มีสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้ง หรือให้มีการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทาง

ไปรษณีย์ หรือโดยวิธีอื่นใดที่มีใช้เป็นการจัดตั้งสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้งก็ได้ ทั้งนี้ ให้พิจารณาตามความเหมาะสมของประเทศนั้น และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้เลือกตั้งนอกราชอาณาจักรโดยวิธีอื่นที่ไม่ต้องใช้บัตรเลือกตั้ง หรือด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
ทั้งนี้ ในกรณีการลงคะแนนเลือกตั้งด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้กระทำได้เมื่อพิสูจน์ได้ว่าไม่มีผู้ใดล่วงรู้ว่ามีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครผู้ใด

มาตรา ๘๑/๑๑ เมื่อขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งตามมาตรา ๘๑/๙ แล้ว ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นหมดสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น

มาตรา ๘๑/๑๒ ในการลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรเมื่อได้ดำเนินการลงคะแนนเสร็จสิ้นแล้วให้เก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งไว้ในที่ปลอดภัยและให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงหลังปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้ง และให้ส่งผลคะแนนไปยังแต่ละเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘๑/๑๓ การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งตามส่วนนี้ ยกเว้นการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร คณะกรรมการอาจดำเนินการล่วงหน้าเพื่อนำบัตรเลือกตั้งมานับรวมในวันเลือกตั้งได้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเฉพาะท้องถิ่น คณะกรรมการจะกำหนดเป็นอย่างอื่นก็ได้

ในกรณีที่บัตรเลือกตั้งส่งมาถึงสถานที่นับคะแนนของเขตเลือกตั้งใดหลังจากเริ่มนับคะแนนแล้ว ให้ถือว่าบัตรเลือกตั้งนั้นเป็นบัตรเสีย

ในกรณีที่บัตรเลือกตั้งจากที่ใดสูญหาย หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งที่ใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการวินิจฉัยสั่งมิให้นับคะแนนจากที่นั้นก่อนแล้วจึงสั่งให้บัตรเลือกตั้งจากที่นั้นเป็นบัตรเสีย

มาตรา ๘๑/๑๔ กรณีมีเหตุตามมาตรา ๓๘ ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งตามมาตรา ๘๑/๑ มาตรา ๘๑/๖ และมาตรา ๘๑/๑๐ เฉพาะในเขตเลือกตั้งนั้นใหม่ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีมีเหตุตามวรรคหนึ่ง สองครั้งติดต่อกันให้คณะกรรมการงดการลงคะแนนสำหรับการลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้าในเขตเลือกตั้ง ลงคะแนนนอกเขตเลือกตั้ง และลงคะแนนนอกราชอาณาจักรในเขตเลือกตั้งนั้น

ส่วนที่ ๑๐

การนับคะแนนและการรวมคะแนน

มาตรา ๘๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๘๖ การนับคะแนนให้กระทำ ณ ที่เลือกตั้งโดยเปิดเผยจนเสร็จสิ้นในรวดเดียว ห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงการนับคะแนนเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการนับคะแนนเลือกตั้งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ
การเลือกตั้งกำหนด

(หมายเหตุ กรธ. มีมติให้คงตามร่างที่ กกต. เสนอ)

มาตรา ๘๓ ให้มีการนับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมาย
ไม่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้ง และให้ประกาศจำนวนบัตรดังกล่าวด้วย

ในการนับคะแนนหากปรากฏว่ามีบัตรเสีย ให้แยกบัตรเสียออกไว้ต่างหาก
และห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนนไม่ว่ากรณีใด

บัตรเลือกตั้งดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย

(๑) บัตรปลอม

(๑/๑) บัตรที่มีการทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกต

(๒) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนเลือกตั้ง

(๓) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครเกินจำนวนหนึ่งคน

(๔) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครใด

(๕) บัตรที่ได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัคร แล้วทำเครื่องหมาย

ในช่องไม่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งด้วย

(๖) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย

ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสลักหลังในบัตรตามมาตรานี้ว่า “เสีย” พร้อมทั้ง
ระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความในอนุมาตราใด และลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสองคน

(เทียบร่าง สว. มาตรา ๔๕)

มาตรา ๘๔ ห้ามมิให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจงใจนับบัตรเลือกตั้งหรือ
คะแนนเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนเลือกตั้งให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใด
โดยมิได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย
หรือกระทำการด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้หรืออ่านบัตรเลือกตั้งให้ผิดไปจาก
ความจริงหรือทำรายงานการเลือกตั้งไม่ตรงความเป็นจริง

มาตรา ๘๕ เมื่อการนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำ
หน่วยเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งนั้น จำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด
จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้กระทำ
โดยเปิดเผย และรายงานผลการนับคะแนนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งโดยเร็ว

เพื่อประโยชน์แก่การติดตามผลการเลือกตั้งต่อสาธารณะด้วยความรวดเร็ว
คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจดำเนินการให้มีการรายงานผลการเลือกตั้งอย่างไม่เป็นทางการได้
แต่เมื่อแสดงผลการลงคะแนนไม่เกินร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนหน่วยเลือกตั้งให้หยุดการแสดงผล
การรายงานต่อสาธารณะ

การประกาศผลการนับคะแนน การรายงานผลการนับคะแนน และการรายงาน
ผลการเลือกตั้ง ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๘๖ ถ้าการนับคะแนนเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งใดไม่สามารถกระทำได้ หรือไม่สามารถนับคะแนนเลือกตั้งได้จนเสร็จสิ้น อันเนื่องจากเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น หรือด้วยความจำเป็นตามสภาพที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศงดการนับคะแนนเลือกตั้งสำหรับหน่วยเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กำหนดวัน เวลา และสถานที่นับคะแนนต่อไปโดยเร็วและรายงานผู้ตรวจการเลือกตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว เว้นแต่มีเหตุจำเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดเป็นอย่างอื่นก็ได้

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว พบว่ามีบัตรเลือกตั้งที่ได้มีการลงคะแนนเลือกตั้งแล้วชำรุดหรือสูญหาย ให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น

ทั้งนี้ การเก็บรักษาบัตรเลือกตั้ง หีบบัตรเลือกตั้ง และเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง รวมทั้งวิธีการนับคะแนนใหม่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๘๗ ในกรณีที่ผลการนับคะแนนปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่ตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง หากยังไม่ตรงกันอีกให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งพร้อมเหตุผล และนำส่งหีบบัตรเลือกตั้งพร้อมวัสดุอุปกรณ์การเลือกตั้งแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง มอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้รับรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่หรือสั่งให้ลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น

มาตรา ๘๘ เมื่อรวบรวมผลการนับคะแนนทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง แล้วรายงานผลการนับคะแนนต่อผู้ตรวจการเลือกตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว

ส่วนที่ ๑๑

การลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง

(หมายเหตุ ส่วนที่ ๑๑ ย้ายไปเป็นส่วนที่ ๙/๑)

มาตรา ๘๙ การจัดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง นอกจากที่บัญญัติไว้ โดยเฉพาะในส่วนนี้แล้วให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๙๐ ในกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับคำสั่งจากราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่ นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้งที่ตนต้องไปใช้

สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง หรือในวันเลือกตั้งไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งให้แจ้งความ
ประสงค์ขอใช้สิทธิลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ
เขตเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายได้ตรวจสอบการมีสิทธิเลือกตั้งของผู้แจ้งความประสงค์ตามวรรคหนึ่ง
แล้ว ถ้าเห็นว่าถูกต้อง ให้กำหนดที่เลือกตั้งกลางที่ผู้นั้นจะขอใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง
และแจ้งให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ผู้นั้นมีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบ
และหมายเหตุสถานที่ที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักเกณฑ์และวิธีการขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง สถานที่และ
จำนวนที่เลือกตั้งกลาง วันที่กำหนดให้มาใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง การออกเสียงลงคะแนน
เลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๙๑ ผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งติดต่อกัน
เป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ให้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ใน
ทะเบียนบ้านติดต่อกันครั้งสุดท้ายเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ในการอำนวยความสะดวก เพื่อประกันการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
ซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขต
เลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

มาตรา ๙๒ การจัดให้มีการใช้สิทธิการลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งให้
คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันลงคะแนน โดยให้มีระยะเวลาในการลงคะแนนไม่เกิน
สองวัน และต้องพร้อมกันทุกเขตเลือกตั้ง

มาตรา ๙๓ การลงทะเบียนเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง
ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใดให้มีผลเฉพาะการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนั้น

มาตรา ๙๔ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
หรือเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๑ ถ้าประสงค์จะใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง
ที่ตนอยู่ ต้องขอลงทะเบียนเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน
โดยให้ใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนลงทะเบียนไว้และให้หมดสิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง
ในหน่วยเลือกตั้งเดิมที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง
กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้ผู้ลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตน
ลงทะเบียนไว้ และให้หมดสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งเดิมที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง
ในการเลือกตั้งครั้งนั้น ในการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งบันทึกการลงทะเบียนขอใช้สิทธิดังกล่าว
ไว้ในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อใช้ในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และให้หมายเหตุ
จังหวัดและเขตเลือกตั้งที่ไปใช้สิทธิไว้ในประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วย

ผู้ลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งอาจขอลงทะเบียนเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งที่จะใช้สิทธิเลือกตั้งได้โดยให้มีผลเมื่อพ้นสามสิบวันนับจากวันที่ยื่นคำขอลงทะเบียนเปลี่ยนแปลงและให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม ในการนี้ จะขอเปลี่ยนแปลงทะเบียนในการเลือกตั้งคราวใดเกินหนึ่งครั้งไม่ได้

ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งต้องใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งเพื่อเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่มีสิทธิเลือกตั้งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือที่เคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครบเก้าสิบวันครั้งสุดท้ายตามมาตรา ๙๓ แล้วแต่กรณี

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งใหม่ในการเลือกตั้งทั่วไปหรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หากบุคคลผู้ลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปแล้ว แต่มิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่หรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น ให้ถือว่า การลงทะเบียนนั้นเป็นการแจ้งเหตุอันสมควรและไม่เสียสิทธิตามมาตรา ๒๖

มาตรา ๙๕ ในการดำเนินการเลือกตั้งตามมาตรา ๙๔ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีที่เลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งหนึ่งแห่ง เว้นแต่มีความจำเป็น จะจัดให้มีที่เลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งแห่งก็ได้

วิธีการลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนน การส่งบัตรเลือกตั้ง และการดำเนินการอื่นที่จำเป็นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๙๖ กรณีมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่อาจจัดการลงคะแนนเลือกตั้งในที่เลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งได้ ให้ผู้ที่ลงทะเบียนไว้กลับไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งเดิมที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และกรณีที่ไม่สามารถไปใช้สิทธิได้ให้ถือว่าเป็นการแจ้งเหตุอันสมควรและไม่เสียสิทธิตามมาตรา ๒๖

มาตรา ๙๗ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปอันมิใช่เป็นการเลือกตั้งใหม่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรจะขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในครั้งนั้น ณ ประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ก็ได้

เมื่อได้แจ้งการขอใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๘ และมาตรา ๙๙

หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งความประสงค์การขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งใหม่ในการเลือกตั้งทั่วไปหรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หากบุคคลผู้ลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปแล้ว แต่มิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่หรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น ให้ถือว่า การลงทะเบียนนั้นเป็นการแจ้งเหตุอันสมควรและไม่เสียสิทธิตามมาตรา ๒๖

มาตรา ๙๘ ในประเทศใดมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งความประสงค์ขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายจัดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งในประเทศนั้น โดยอาจให้มีสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้ง หรือให้มีการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทางไปรษณีย์ หรือโดยวิธีอื่นใดที่มีใช้เป็นการจัดตั้งสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้งก็ได้ ทั้งนี้ ให้พิจารณาตามความเหมาะสมของประเทศนั้น และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควรให้เลือกตั้งนอกราชอาณาจักร โดยวิธีอื่นที่ไม่ต้องใช้บัตรเลือกตั้ง หรือด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๙๙ เมื่อขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งตามมาตรา ๙๗ แล้ว ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นหมดสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น

มาตรา ๑๐๐ ในการลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรเมื่อได้ดำเนินการลงคะแนนเสร็จสิ้นแล้ว ให้เก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งไว้ในที่ปลอดภัยและให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงหลังปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้ง และให้ส่งผลคะแนนไปยังแต่ละเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๐๑ การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งตามส่วนนี้ ยกเว้นการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจดำเนินการล่วงหน้าเพื่อนำบัตรเลือกตั้งมานับรวมในวันเลือกตั้งได้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเฉพาะท้องถิ่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดเป็นอย่างอื่นก็ได้

ในกรณีที่บัตรเลือกตั้งส่งมาถึงสถานที่นับคะแนนของเขตเลือกตั้งใดหลังจากเริ่มนับคะแนนแล้ว ให้ถือว่าบัตรเลือกตั้งนั้นเป็นบัตรเสีย

ในกรณีที่บัตรเลือกตั้งจากที่ใดสูญหาย หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งที่ใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยสั่งมิให้นำคะแนนจากที่นั้นก่อนแล้วจึงสั่งให้บัตรเลือกตั้งจากที่นั้นเป็นบัตรเสีย

มาตรา ๑๐๒ กรณีมีเหตุตามมาตรา ๓๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศกำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งตามมาตรา ๙๐ มาตรา ๙๔ และมาตรา ๙๘ เฉพาะในเขตเลือกตั้งนั้นใหม่ ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีมีเหตุตามวรรคหนึ่ง สองครั้งติดต่อกันให้คณะกรรมการการเลือกตั้งงดการลงคะแนนสำหรับการลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้าในเขตเลือกตั้ง ลงคะแนนนอกเขตเลือกตั้ง และลงคะแนนนอกราชอาณาจักรในเขตเลือกตั้งนั้น

หมวด ๒

การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

(หมายเหตุ ย้ายไปเป็น ๓. ในส่วนที่ ๗)

มาตรา ๑๐๓ ให้นำความในหมวด ๑ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ส่วนที่ ๑ บททั่วไป มาใช้บังคับกับหมวดนี้โดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๔ พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง มีสิทธิส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อพรรคละหนึ่งบัญชีไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบรายชื่อ ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) พรรคการเมืองจะเสนอรายชื่อบุคคลใดต้องได้รับความยินยอมเป็นหลักฐานโดยชัดแจ้งจากบุคคลนั้น และบุคคลดังกล่าวต้องเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่จะเสนอรายชื่อเพียงพรรคเดียว

(๒) ให้จัดทำบัญชีรายชื่อตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยจัดเรียงลำดับรายชื่อผู้สมัครตามลำดับหมายเลข

(๓) รายชื่อในบัญชีผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองต้องไม่ซ้ำกับพรรคการเมืองอื่น และไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องให้สมาชิกของพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการพิจารณาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองด้วย

มาตรา ๑๐๕ การสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ให้พรรคการเมือง ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้นตามมาตรา ๑๐๔ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ณ สถานที่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด หรือยื่นทางอิเล็กทรอนิกส์ ก่อนปิดการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยเอกสารหลักฐาน ในการยื่นประกอบด้วย

(๑) หนังสือยินยอมของผู้สมัคร

(๒) หลักฐานแสดงการเสียภาษีเงินได้

(๓) หลักฐานการเปิดบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) หลักฐานการแต่งตั้งสมุห์บัญชีตามมาตรา ๔๙

(๕) เงินค่าธรรมเนียมการสมัครคนละหนึ่งหมื่นบาท

(๖) หลักฐานการสมัครอื่นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

กรณียื่นหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้งไม่ครบถ้วนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้ถือเป็นเหตุที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะไม่รับสมัครเลือกตั้งได้ และในกรณีที่รับสมัครบางส่วน ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งเหตุผลการให้พรรคการเมืองทราบด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๐๖ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับบัญชีรายชื่อผู้สมัครของพรรคการเมืองใดไว้แล้วให้ตรวจสอบว่าการลงรายการในใบสมัคร ค่าธรรมเนียมการสมัคร และหลักฐานการสมัครครบถ้วนหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่ครบถ้วนให้คืนใบสมัครพร้อมด้วยหลักฐานดังกล่าวของพรรคการเมืองนั้น

กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่าหลักฐานครบถ้วนให้ออกใบรับสมัครรับเลือกตั้งให้แก่พรรคการเมืองนั้นเรียงตามลำดับการยื่นใบสมัครตามมาตรา ๑๐๕

และให้ทำสำเนาฉบับไว้เป็นหลักฐาน และให้ประกาศรายชื่อผู้สมัครภายในสามวันนับแต่วันปิดรับสมัครไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง หรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้งหรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๐๗ กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ประกาศรายชื่อบุคคลใดเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๖ ให้บุคคลนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ประกาศรับสมัครและให้นำความในมาตรา ๔๓ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๘ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกใบรับสมัครให้แก่พรรคการเมืองตามมาตรา ๑๐๖ แล้ว พรรคการเมืองจะถอนการสมัครรับเลือกตั้งหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เฉพาะกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งตายหรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม และต้องกระทำก่อนปิดการรับสมัคร และให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๙ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สมัครผู้ใดเห็นว่าผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศตามมาตรา ๑๐๖ ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายในเจ็ดวันทำการนับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และให้นำความในมาตรา ๔๓ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑๐ ก่อนวันเลือกตั้งหากคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผู้สมัครของพรรคการเมืองใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาให้ถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งออกจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และให้นำความในมาตรา ๔๓ วรรคสอง และมาตรา ๔๔ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑๑ กรณีพบเหตุตามมาตรา ๑๑๐ หลังวันเลือกตั้งให้นำความในมาตรา ๔๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

-- หมวด ๓

การประกาศผลการเลือกตั้ง

มาตรา ๑๑๒ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบเบื้องต้นแล้วมีเหตุอันควรเชื่อว่าผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมดให้ประกาศผลการเลือกตั้งภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง โดยในการประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่าเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง

(หมายเหตุ ธรณ. มาตรา ๘๕ วรรคสี่)

มาตรา ๑๑๓ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ผู้สมัครซึ่งได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุดและมีคะแนนมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง ในกรณีที่มีผู้ได้รับคะแนนเลือกตั้งมากที่สุดเท่ากันหลายคน ให้ใช้วิธีการจับสลาก ซึ่งต้องกระทำต่อหน้าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

กรณีที่ไม่ผู้สมัครรายใดได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ และมีให้นำคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนได้รับไปใช้ในการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

กรณีจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามวรรคสอง ให้ดำเนินการสมัครรับเลือกตั้งใหม่ และห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเดิมทุกรายมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่จะจัดขึ้นใหม่ ทั้งนี้ ให้นำความใน ส่วนที่ ๗ ผู้สมัครและการสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑๔ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับผลรวมคะแนนเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดแล้ว ให้ดำเนินการหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ได้จำนวนเป็นสัดส่วนร้อยละเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ประกาศผลการเลือกตั้ง โดยวิธีการคำนวณมี ดังนี้

(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของทุกคนจากทุกเขตเลือกตั้งมารวมกันเป็นคะแนนของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

(๒) นำคะแนนตาม (๑) ของทุกพรรคการเมืองมารวมกัน แล้วหารด้วยห้าร้อย เพื่อให้ได้ค่าเฉลี่ยคะแนนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองได้รับหนึ่งคนโดยมิให้พิเศษของคะแนนเป็นจำนวนเต็ม

(๓) นำค่าเฉลี่ยที่ได้ตาม (๒) ไปหารคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตของแต่ละพรรคตาม (๑) เพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคพึงมีโดยมิให้พิเศษของคะแนนเป็นจำนวนเต็ม

(๔) พรรคการเมืองใดได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคพึงมีตาม (๓) ให้ได้รับจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ครบจำนวนตาม (๓)

(๕) พรรคการเมืองใดได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เท่ากับหรือมากกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีตาม (๓) ให้พรรคการเมืองนั้นได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่ากับจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

(๖) เมื่อจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามจำนวนครบทุกพรรคแล้ว แต่ยังมีไม่ครบจำนวนตามวรรคหนึ่ง ให้พรรคการเมืองที่มีเศษจากการคำนวณสูงสุด

ได้รับการจัดสรรที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีกหนึ่งคนตามลำดับจนครบจำนวนตามวรรคหนึ่ง

(๗) กรณีเศษที่เหลือของแต่ละพรรคการเมืองเท่ากันจนทำให้ไม่สามารถจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้ครบจำนวนให้นำค่าเฉลี่ยคะแนนของแต่ละพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคนมาพิจารณา โดยหากพรรคการเมืองใดมีค่าเฉลี่ยคะแนนของพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคน มากกว่าพรรคอื่น ให้พรรคการเมืองนั้นมีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มขึ้น และหากยังมีจำนวนเท่ากันอีกให้ใช้วิธีการจับสลาก

(๘) กรณีที่พรรคการเมืองใดมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกินกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคพึงมี ให้คำนวณปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อลงตามอัตราส่วนที่เหลือเท่ากับจำนวนตามวรรคหนึ่ง สำหรับวิธีการคำนวณเพื่อปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้เหลือเท่ากับจำนวนตามวรรคหนึ่งให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคที่ได้รับคุณด้วยหนึ่งร้อยห้าสิบบวกกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เกินจำนวนและให้นำ (๖) มาใช้ในการคำนวณด้วยโดยอนุโลม

(๙) เมื่อได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้วให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตายภายหลังวันปิดรับสมัครรับเลือกตั้งแต่ก่อนเวลาปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้งให้นำคะแนนที่มีผู้ลงคะแนนให้มาคำนวณตาม (๑) (๒) และ (๓) ด้วย

ทั้งนี้ การดำเนินการตาม (๑) ถึง (๙) ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๑๔ เมื่อคณะกรรมการได้รับผลรวมคะแนนเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแล้ว ให้ดำเนินการหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับ โดยคำนวณตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยจำนวนคะแนนที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแต่ละคนได้รับจากการเลือกตั้ง โดยจำนวนคะแนนที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแต่ละคนได้รับนั้นให้คำนวณโดยนำจำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีใช้บัตรเสียทั้งหมดที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ลงคะแนนเลือกตั้งแล้วหารด้วยจำนวนห้าร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๒) นำผลลัพธ์ตาม (๑) ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตทั่วประเทศ ผลลัพธ์ คือ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับ ถ้าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองได้ มีจำนวนมากกว่าหรือเท่ากับผลลัพธ์ตาม (๑) พรรคการเมืองนั้น ไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

(๓) ในกรณีที่มีพรรคการเมืองใดไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้นำผลลัพธ์ตาม (๒) ของพรรคการเมืองนั้นลบออกจากจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบอันเป็นจำนวนทั้งหมดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำผลลัพธ์นั้นไปคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อสำหรับพรรคการเมืองอื่นต่อไป โดยในกรณีนี้ให้ถือว่าผลลัพธ์นั้นเป็นจำนวนทั้งหมดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

(๔) จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับ มีจำนวนเท่ากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั่วประเทศ รวมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นได้รับตาม (๒)

มาตรา ๑๑๕ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หรือกรณีการเลือกตั้งยังไม่แล้วเสร็จหรือยังไม่มีผลการประกาศผลการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งไม่ว่าด้วยเหตุใดให้นำผลคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นเหตุดังกล่าว มาคำนวณสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว

มาตรา ๑๑๖ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่มีการเลือกตั้งใหม่ตามมาตรา ๑๑๕ แล้วให้นำผลคะแนนมาคำนวณตามมาตรา ๑๑๔ อีกครั้งหนึ่ง

ในกรณีที่ผลการคำนวณตามวรรคหนึ่งทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับท้ายตามลำดับพันจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๑๗ ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่ โดยให้นำวิธีการคำนวณตามมาตรา ๑๑๔ และมาตรา ๑๑๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔

การสืบสวน ใต้สวน หรือวินิจฉัย

ส่วนที่ ๑

การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(หมายเหตุ นำมาจาก พรบ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนฯ ปี ๕๐ (มาตรา ๑๐๓ - ๑๑๑))

มาตรา ๑๑๗/๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน แล้วเห็นว่าหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการ หรือหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามี การกระทำดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าการกระทำ นั้นน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการสั่งระงับสิทธิสมัคร รับเลือกตั้งของผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำสั่ง และให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น (รธน. มาตรา ๒๒๔ (๔) และร่าง สว. มาตรา ๔๙)

คำสั่งของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นที่สุด (มาตรา ๒๒๕ วรรคสอง และ ร่าง สว. มาตรา ๔๙)

ถ้าการกระทำของบุคคลตามวรรคหนึ่ง ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้า พรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลยหรือทราบ ถึงการกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่า พรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไป ตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง เพื่อเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัคร รับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น (พรป.พรรคการเมือง มาตรา ๙(๒))

ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการว่ามีกรกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนความใน วรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของผู้ใด ถ้าเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดจะได้รับประโยชน์ จากการกระทำนั้น คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้สมัครผู้นั้นหรือพรรคการเมืองนั้นระงับหรือ ดำเนินการใด เพื่อแก้ไขความไม่สุจริตและเที่ยงธรรมนั้นภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ผู้สมัครผู้นั้น หรือพรรคการเมืองนั้นไม่ดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐาน ว่าผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำนั้น พรรคการเมืองนั้นมีส่วนรู้เห็นในการกระทำนั้น เว้นแต่ ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้นพิสูจน์ได้ว่าไม่มีส่วนรู้เห็นในการกระทำดังกล่าว

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการ บริหารพรรคการเมืองผู้ใดแล้วให้พิจารณาดำเนินการให้มีการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้สมัคร หรือ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้นั้นด้วย ในการนี้ ให้ถือว่าคณะกรรมการเป็นผู้เสียหายตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่มีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา นี้ภายหลังจากวันลงคะแนนเลือก ตั้งแต่ก่อนวันประกาศผลการเลือกตั้ง และผู้สมัครที่ถูกระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้สมัครในการ เลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้คะแนนเลือกตั้งในลำดับซึ่งจะเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ เพื่อให้ได้ผู้รับเลือกตั้งครบจำนวนที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น

ผู้ตรวจการเลือกตั้ง เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้ง ให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งผู้ใดพบเห็นการกระทำตามวรรคหนึ่ง มีหน้าที่รายงานให้ คณะกรรมการหรือกรรมการตรวจเลือกตั้งทราบโดยพลัน

(เทียบร่าง สว. มาตรา ๔๙)

มาตรา ๑๑๗/๒ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควร เพื่อประโยชน์ ในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนให้แล้วเสร็จโดยเร็วและเป็นไปโดยเที่ยงธรรม คณะกรรมการ อาจแต่งตั้งข้าราชการอัยการ ข้าราชการอื่น หรือผู้ซึ่งเคยเป็นข้าราชการดังกล่าวหรือผู้ซึ่งเคยเป็น ข้าราชการตุลาการตามจำนวนที่เหมาะสม เป็นคณะกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะ ตามความจำเป็น เพื่อช่วยคณะกรรมการในการดำเนินการตรวจสอบสำนวนการสืบสวนสอบสวน รวมทั้งรับฟังคำชี้แจงหรือพยานหลักฐานแทนคณะกรรมการได้

ในกรณีที่คณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการอัยการหรือข้าราชการอื่น ให้ข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้งมาปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากองค์การกลาง บริหารงานบุคคล หรือผู้บังคับบัญชาของข้าราชการดังกล่าว แล้วแต่กรณี

การแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ และค่าตอบแทน ของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(หมายเหตุ พรป. กกด. มาตรา ๓๗)

มาตรา ๑๑๗/๓ ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการว่า ผู้ใดกระทำการ ใด ๆ เพื่อประโยชน์แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด อันอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำหรือมีคำสั่งให้แก้ไข การกระทำตามเงื่อนไขและระยะเวลาที่กำหนดได้

ถ้ามีผู้แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานตำรวจพบเห็นการกระทำ ตามวรรคหนึ่งและการกระทำนั้นเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมและดำเนินคดีโดยเร็ว และแจ้งต่อคณะกรรมการเพื่อให้พิจารณา ดำเนินการต่อไป

มาตรา ๑๑๗/๔ ในระหว่างระยะเวลาตามมาตรา ๕๑ ในกรณีที่มีหลักฐานอันควร เชื่อได้ว่าผู้ใดให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้เงิน หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ อื่นใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครผู้ใด หรือให้งดเว้นลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้สมัครผู้ใด ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง --

ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งที่การยึด หรืออายัดอยู่ในเขตศาลภายในสามวันนับแต่วันยึดหรืออายัดตามวรรคหนึ่ง เมื่อศาลได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวให้แล้วเสร็จภายในห้าวันนับแต่วันได้รับคำร้องถ้าศาลเห็นว่าเงินหรือ ทรัพย์สินตามคำร้องน่าจะใช้ได้หรือจะใช้เพื่อการเลือกตั้งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลมีคำสั่ง ยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีการประกาศผลการเลือกตั้ง

(เทียบร่าง สว. มาตรา ๕๐ และ พรป.พรรคการเมือง มาตรา ๕๓)

มาตรา ๑๑๗/๕ ก่อนวันเลือกตั้ง ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้ง ในหน่วยเลือกตั้งใดหรือในเขตเลือกตั้งใดจะมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อันเกิดจาก การกระทำของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ให้คณะกรรมการ

มีอำนาจประกาศงดการลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งหรือในเขตเลือกตั้งนั้น และให้กำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งใหม่

(เทียบร่าง สว. มาตรา ๔๗)

มาตรา ๑๑๗/๖ เมื่อได้มีการนับคะแนนเลือกตั้งแล้ว ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือการนับคะแนนเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่ถูกต้อง คณะกรรมการจะงดการประกาศผลการเลือกตั้งและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือนับคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นก็ได้

มาตรา ๑๑๗/๗ เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ใดหรือผู้สมัครผู้ใดกระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อที่จะให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง หรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำ ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการ หรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณาในกรณีที่ปรากฏจากกรไต่สวนของศาลฎีกาว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากรณีเป็นไปตามคำร้องของคณะกรรมการ ให้ศาลฎีกาสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้สมัครผู้นั้นมีกำหนดเวลาห้าปี แล้วแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและนายกรัฐมนตรีทราบ

เมื่อศาลฎีกาได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งไว้พิจารณาแล้ว ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกาจะพิพากษาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด และเมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าผู้นั้นกระทำความผิด ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่

(หมายเหตุ รธน. มาตรา ๒๒๖)

มาตรา ๑๑๗/๘ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเลือกตั้งและป้องกันมิให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมให้คณะกรรมการหรือกรรมการการเลือกตั้งที่คณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อตรวจ ค้น ยึด หรืออายัดเอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานใด และในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเน้นเข้าเอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานดังกล่าวจะถูกยักย้าย ซุกซ่อน ทำลายหรือทำให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จะเข้าทำการค้นโดยไม่ต้องมีหมายค้นก็ได้ และต้องบันทึกพฤติการณ์แห่งกรณีไว้

อำนาจตามวรรคหนึ่งให้ใช้ได้นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้ง และจะขอให้เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐช่วยเหลือในการดำเนินการตามความจำเป็นด้วยก็ได้

คณะกรรมการจะมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่อื่นเป็นผู้ค้นก็ได้ แต่ผู้รับมอบอำนาจต้องได้รับหมายค้นจากศาลด้วย

(๒) ขอให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแจ้งรายงานการทำธุรกรรมของบุคคลที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งที่คณะกรรมการแจ้งให้ทราบ หรือให้ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน แจ้งให้ทราบถึงการโอนเงินหรือการเบิกจ่ายเงินตามที่คณะกรรมการร้องขอ ทั้งนี้ ภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด และมีให้นำบทบัญญัติของกฎหมายที่ห้ามหน่วยงานใดเปิดเผยข้อมูลในความครอบครองมาใช้บังคับแก่การแจ้งข้อมูลตามที่คณะกรรมการร้องขอ

(หมายเหตุ พรป. กต. มาตรา ๓๒ (๒))

มาตรา ๑๑๗/๙ ในกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครผู้ใด หรือศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดและเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ให้ผู้ถูกระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งใหม่นั้นด้วย

มาตรา ๑๑๘ ก่อนหรือในวันเลือกตั้ง เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว หรือพบเห็นการกระทำที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือกรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนซึ่งพบเห็นการกระทำที่ความผิดให้มีอำนาจสั่งระงับยับยั้ง แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกตั้ง และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่หรือนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๑๙ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือการนับคะแนนเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่ถูกต้อง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้กระทำการนั้น หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี

คำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๒๐ เมื่อมีการดำเนินการตามมาตรา ๑๑๙ หรือภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น

การพิจารณาของศาลฎีกาให้นำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ในกรณีที่ศาลฎีกาพิพากษาว่าบุคคลตามวรรคหนึ่งกระทำความผิดตามที่ถูกร้อง ให้ศาลฎีกา เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาสิบปี

เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาแล้ว ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกาจะพิพากษาว่า ผู้นั้นมิได้กระทำความผิด และเมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าผู้นั้นกระทำความผิด ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ยุติปฏิบัติหน้าที่ และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง

มาตรา ๑๒๑ ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดและเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้นั้น รับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลฎีกามีคำสั่ง เช่นว่านั้น พร้อมทั้งค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษจำนวนร้อยละสองของค่าใช้จ่ายการจัดการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลฎีกามีคำสั่งเพื่อนำส่งกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งไปในคราวเดียวกัน

ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใด ให้ผู้นั้นคืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ผู้นั้นได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าว

ส่วนที่ ๒

หมวด ๔/๑

การคัดค้านการเลือกตั้ง

มาตรา ๑๒๒ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่ง มีสิทธิยื่นคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าผู้สมัครในเขตเลือกตั้งกระทำการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้มีสิทธิยื่นคัดค้านการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งอาจยื่นคัดค้านได้เริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันเลือกตั้งจนถึงสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง เว้นแต่การร้องคัดค้านเพราะเหตุตามมาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๕๐ ให้ยื่นได้เริ่มตั้งแต่วันที่เลือกตั้งจนถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง ส่วนการคัดค้านเกี่ยวกับการนับคะแนนเลือกตั้งให้ยื่นภายในสามวันนับแต่สิ้นสุดการนับคะแนนเลือกตั้งหรือการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำคัดค้านการเลือกตั้งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน เพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพลัน ทั้งนี้ วิธีการยื่นคำคัดค้านการเลือกตั้งและการพิจารณาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

(เทียบร่าง สว. มาตรา ๕๓)

หมวด ๕

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๒๓ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยว หรือไม่ให้ ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้ได้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๒๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ ~~วรรคหนึ่ง~~ มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๖ ~~วรรคหนึ่ง~~ มาตรา ๗๑ หรือมาตรา ๘๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึง สองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนมาตรา ๕๒ และศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้กระทำการ ฝ่าฝืน ให้ศาลสั่งจ่ายเงินสินบนนำจับไม่เกินกึ่งหนึ่งจากจำนวนเงินค่าปรับแก่ผู้แจ้งความนำจับ

มาตรา ๑๒๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับ ไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๒๖ ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร หรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้ง ได้สมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกตั้ง โดยฝ่าฝืนมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๓/๑ หรือมาตรา ๓๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และ ปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๑๒๗ ผู้ใดกระทำการอันเป็นเท็จเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการ ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการเพื่อจะแกล้งให้ผู้สมัครนั้นถูกเพิกถอน สิทธิเลือกตั้งหรือเพื่อไม่ให้มีการประกาศผลการเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น มีกำหนดสิบปี

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการแจ้งหรือให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการ การเลือกตั้งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสองแสน บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

ถ้าการกระทำตามวรรคสองหรือวรรคสามเป็นการกระทำหรือก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สันับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจของหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองให้ถือว่า พรรคการเมืองนั้นกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐตามพระราชบัญญัติกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

มาตรา ๑๒๘ ผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๘/๑ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทหรือปรับ เป็นจำนวนสามเท่าของจำนวนเงินที่เกินจำนวนเงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด แล้วแต่ว่าจำนวนใดจะมากกว่ากัน หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น มีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๒๙ ผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมือง และสมุห์บัญชีเลือกตั้ง ผู้ใดไม่ คำกับดูแลหรือไม่จัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดตามมาตรา ๔๘ พรรคสาม ต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น มีกำหนดห้าปี และห้ามเป็นสมุห์บัญชีเลือกตั้งเป็นเวลาห้าปี

มาตรา ๑๓๐ ผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ยื่นรายการค่าใช้จ่ายต่อ คณะกรรมการการเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือยื่นหลักฐานไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๕๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่ง เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น มีกำหนดห้าปี

ถ้ารายการค่าใช้จ่ายที่ยื่นตามมาตรา ๕๐ เป็นเท็จ ผู้สมัครหรือหัวหน้า พรรคการเมืองต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น มีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๓๐/๑ ผู้ใดกระทำความผิดฐานทุจริตในการเลือกตั้งตามมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึง สองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๕๒ ให้ศาลสั่งจ่ายเงินสินบนนำจับไม่เกินกึ่งหนึ่งจากจำนวนเงินค่าปรับแก่ผู้แจ้งความนำจับ

ในกรณีที่พรรคการเมืองกระทำความผิดตามมาตรา ๕๓ ให้หัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองของพรรคการเมืองนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหาร พรรคการเมืองของพรรคการเมืองนั้น และให้ถือเป็นเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองนั้นตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

มาตรา ๑๓๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดสิบปี

ในกรณีที่พรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและ กรรมการบริหารพรรคการเมืองของพรรคการเมืองนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง และให้ถือเป็นเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองนั้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง

มาตรา ๑๓๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปี ถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอน สิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๓๓ ผู้ซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยผู้ใดฝ่าฝืนกระทำความผิดฐานทุจริตในการเลือกตั้งตามมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๑๓๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๕ ผู้ใดจงใจกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๑๓๕/๑ ผู้ใดไม่ได้เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการเก็บรักษาบัตรเลือกตั้ง มีหรือครอบครองไว้ซึ่งบัตรเลือกตั้ง ไม่ว่าจะบัตรเลือกตั้งนั้นจะเป็นบัตรเลือกตั้งที่สำนักงานเป็นผู้จัดให้มีขึ้นหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องระวางโทษเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๓๖ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้งจนถึงเวลาปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ถ้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดเผยให้แก่ผู้ใดทราบว่ามีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดมาลงคะแนนหรือยังไม่มาลงคะแนนเพื่อเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๗ ผู้ใดเปิดเผยหรือเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้งในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้งจนถึงเวลาปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๘๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๑๓๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ วรรคสอง มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๗ หรือมาตรา ๗๘ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย ก่อนหรือในวันเลือกตั้ง หรือภายหลังจากวันเลือกตั้งไม่เกินเจ็ดวัน ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๑๔๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๔ หรือมาตรา ๗๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔๑ ผู้ใดขาย จำหน่าย แจกจ่าย หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้ง ในระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับกับวันลงคะแนนตามมาตรา ๘๑/๒ ๙๖ และมาตรา ๘๑/๖ ๙๔ ด้วย

มาตรา ๑๔๒ ผู้ใดลงคะแนนแทนผู้อื่น ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการลงคะแนนโดยวิธีอื่นที่ไม่ต้องใช้บัตรเลือกตั้งหรือโดยวิธีการลงคะแนนทางอิเล็กทรอนิกส์ตาม มาตรา ๘๑/๑๐ ๙๘-วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔๓ ผู้ใดเล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันขั้นต่อใด ๆ เกี่ยวกับผลของการเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๔๔ ในการดำเนินคดีเพื่อขอให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือสิทธิเลือกตั้งผู้ใด ให้คณะกรรมการขอให้ศาลสั่งให้ผู้นั้นซึ่งเป็นผู้กระทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมอันเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่เป็นเหตุให้คณะกรรมการสั่งให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่นั้นด้วย โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่ เว้นแต่ศาลเห็นว่าการพิจารณาตามคำขอ นั้นจะทำให้คดีล่าช้า จะสั่งให้คณะกรรมการแยกไปฟ้องเป็นอีกคดีหนึ่งก็ได้

มาตรา ๑๔๕ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้ใดฐานกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และผู้นั้นเป็นผู้กระทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม หรือเป็นผู้กระทำการใดอันเป็นเหตุที่จะแก่งแย่งให้ผู้สมัครถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือเพื่อไม่ให้มีการประกาศผลการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๒๗ วรรคสอง อันเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งใด ให้ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้นั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย สำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุนี้ด้วย พร้อมทั้งคำสั่งใหม่ทดแทนเพื่อการลงโทษจำนวนร้อยละ สองของค่าใช้จ่ายการจัดการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลฎีกามีคำสั่งเพื่อนำส่งกองทุนเพื่อการป้องกัน

และปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้ง ไปในคราวเดียวกัน ทั้งนี้ โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง
ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ในกรณีที่มีผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งหลายคน ให้ทุกคนรับผิดชอบ
อย่างถูกหน้ร่วม

มาตรา ๑๔๕ ในกรณีที่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เกิดขึ้นในเขตเลือกตั้งใด ให้ถือว่าผู้สมัครหรือพรรคการเมืองซึ่งส่งสมาชิกของ
ตนลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๔๖ ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
นอกราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร และการกระทำของผู้เป็นตุลาการด้วยกัน
ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้น แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ให้ถือว่าตุลาการ
ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๔๖/๑ ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังที่พระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ถ้าบุคคลใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด
พรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึง
วันเลือกตั้ง ให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๓๓ (๓)
(ควรลดระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตาม
มาตรา ๓๓ (๓) เป็น ๓๐ วัน หรือไม่ เพื่อไม่ให้เกิดความเสียเปรียบระหว่างพรรคเล็ก
กับพรรคใหญ่)

มาตรา ๑๔๗ ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังที่พระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ระยะเวลาในการคำนวณค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียง
เลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๔๘/๒ ๔๘ และมาตรา ๕๑ มีผลใช้
บังคับให้นับตั้งแต่วันที่ให้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีผลใช้บังคับ
จนถึงวันเลือกตั้ง

(ควรลดระยะเวลาในการคำนวณค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งตาม มาตรา ๔๘/๒)

มาตรา ๑๔๘ บุคคลใดถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐
หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถือว่าผู้นั้นถูกเพิกถอน
สิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๔๙ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเสียสิทธิเนื่องจากไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตาม
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา

ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้การเสียสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นอันสิ้นสุดลงนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๕๐ ในระหว่างที่ยังไม่มีการออกข้อกำหนดของศาลฎีกาตามมาตรา ๔๐ ๔๓ วรรคสอง ขึ้นใช้บังคับ ให้ข้อกำหนดที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับต่อไป จนกว่าจะได้มีการออกข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ขึ้นใช้บังคับ

มาตรา ๑๕๑ เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดประชุมหารือกับหัวหน้าพรรคการเมือง เพื่อกำหนดเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของ พรรคการเมืองและของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๕๒ ~~มิให้นำความในมาตรา ๒๐ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบ~~ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาใช้บังคับกับการแบ่งเขตเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปครั้งแรกภายหลังพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลบังคับใช้

(หมายเหตุ กรธ.มีมติให้ตัดออกเพราะไม่ควรยกเว้นการดำเนินการตามมาตรา ๒๐ (๓))

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี